

Regeringens proposition

1993/94:23

Sveriges tillträde till konventionen om förlikning
och skiljedom inom Europeiska
säkerhetskongressen (ESK) m.m.

Prop.
1993/94:23

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 september 1993

Carl Bildt

Alf Svensson
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas de olika delarna av ett beslut den 14 december 1992 av det tredje rådsmötet inom Europeiska säkerhetskongressen (ESK) (här kallat Stockholmsbeslutet). Beslutet handlar om fredlig lösning av tvister, och den mest framträdande delen avser en konvention om förlikning och skiljedom. Genom konventionen upprättas en skiljedomstol inom ESK. I propositionen föreslås att Sverige tillträder konventionen och underkastar sig skiljedomstolens domsmakt för en period av tio år.

I propositionen tas även ställning till möjligheten att avge särskild förklaring om att delta i förlikningsförfarande enligt de regler som etableras i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet, om ett sådant förfarande påkallas av en annan ESK-stat (sektion II). Vidare tas ställning till om Sverige skall underkasta sig de beslut som fattas av en förlikningskommission enligt bilaga 3 (sektion XIV). I propositionen förordas att Sverige avger förklaring enligt sektion II, men inte enligt sektion XIV.

Slutligen föreslås lagstiftning för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser att medge immunitet och privilegier åt funktionärerna i skiljedomstolen.

Innehållsförteckning

Prop. 1993/94:23

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Stockholmskonventionen och Bilaga 3-mekanismen	5
4.1	Konventionens bakgrund och innehåll	5
4.2	Antagande och undertecknande	10
4.3	Kostnader	10
4.4	Förlikning enligt Bilaga 3-mekanismen	11
5	Överväganden	12
5.1	Svensk ratifikation av Stockholmskonventionen	12
5.2	Förklaringar om förhandsåtaganden	12
5.2.1	Förklaring enligt Stockholmskonventionen	12
5.2.2	Förklaringar enligt Bilaga 3-mekanismen	14
5.3	Immunitet och privilegier	15
Bilaga 1	ESK:s Stockholmsbeslut (CSCE/3-C/Dec. 1)	19
Bilaga 2	Stockholmskonventionens finansprotokoll	58
Bilaga 3	Sammanställning av remissyttranden över promemorian Sveriges tillträde till konventionen om förlikning och skil- jedom inom den europeiska säkerhetskonferensen (ESK) (DS 1993:48)	68
Bilaga 4	Förteckning över ESK:s deltagande stater, september 1993	70
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde	72

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
2. godkänner Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK, som undertecknats den 15 december 1992,
3. bemyndigar regeringen
 - att avge förklaring, begränsad till tio år, enligt artikel 26.2 i Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK,
 - att avge förklaring enligt sektion II i bilaga 3 till ESK:s beslut den 14 december 1992 (CSCE/3-C/Dec.1),
4. godkänner vad regeringen i övrigt förordar om åtgärder med anledning av ESK:s beslut den 14 december 1992 (CSCE/3-C/Dec.1).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande	Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ Fysiska personer	

43 --- Domstolens förlikningsmän, skiljedomare och sekreterare samt parternas ombud och juridiska biträden	Konventionen den 15 december 1992 om förlikning och skiljedom inom ESK. Åtagandet i artikel 6 i konventionen skall fullgöras genom att bestämmelserna i artikel 19 och artikel 42.3 i Internationella domstolens stadga tillämpas

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1987:341.

² Senaste lydelse 1993:550.

Frågor om staternas skyldighet att lösa sina tvister på fredlig väg har diskuterats av Europeiska säkerhetskonferensen (ESK) sedan konferensens tillkomst. Ett flertal särskilda möten har ägnats detta ämne: i Athen år 1978, i Montreux år 1984, i Valletta under januari och februari 1991, vid ESK:s toppmöte i Helsingfors sommaren 1992 samt vid ett expertmöte i Genève den 12 – 23 oktober 1992. De texter som bereddes av det sistnämnda mötet antogs av ESK:s utrikesministrar genom ett beslut vid ESK:s tredje rådsmöte i Stockholm den 14 december 1992 (Stockholmsbeslutet). Beslutet finns i *bilaga 1*.

Redan före antagandet av Stockholmsbeslutet fanns det ett inom ESK upprättat system för tvistlösning genom förlikningsförfarande, nämligen den s.k. Valletta-mekanismen. Ordet "mekanism" har inom ESK kommit att bli den gängse termen för beskrivning av ett regelsystem, och det används i denna proposition i den betydelsen.

Stockholmsbeslutet innehåller fem delar. Den första utgör själva beslutet och kallas i det följande för huvudtexten. De övriga fyra delarna utgör bilagor till huvudtexten. Denna proposition behandlar endast de två delar av Stockholmsbeslutet som kräver särskilda åtgärder från svensk sida: bilaga 2, som består av Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK, "Stockholmskonventionen", och tvistlösningsmekanismen i bilaga 3, som i fortsättningen benämns "Bilaga 3-mekanismen".

Konventionen skiljer sig från de övriga delarna av Stockholmsbeslutet genom att den är juridiskt bindande. Det krävs därför ratifikation för att Sverige skall bli bundet av den. De övriga delarna av Stockholmsbeslutet utgör politiska åtaganden som gäller i och med antagandet. En utförlig beskrivning av bakgrunden till Stockholmsbeslutet och av beslutets innehåll finns i departementspromemorian Sveriges tillträde till konventionen om förlikning och skiljedom inom den europeiska säkerhetskonferensen (ESK) (Ds 1993:48). I denna proposition koncentreras framställningen på en beskrivning av konventionens innehåll, som underlag för beslut om ratifikation m.m., samt en kort beskrivning av Bilaga 3-mekanismen. Dessa beskrivningar återfinns i avsnitt 4 i det följande.

Ett särskilt finansprotokoll som ansluter till Stockholmskonventionen finns i *bilaga 2* till denna proposition.

Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en remissammanställning finns i *bilaga 3* till denna proposition.

Något yttrande av *lagrådet* över regeringens förslag till lagtext har inte inhämtats, se avsnitt 5.3.

4 Stockholmskonventionen och Bilaga 3-mekanismen

4.1 Konventionens bakgrund och innehåll

Till sina grunddrag skiljer sig inte Stockholmskonventionen från det mönster som är etablerat genom tidigare konventioner på området fredlig lösning av tvister. Här kan hänvisas till Haagkonventionerna från åren 1899 och 1907

(SFS 1900:76 resp. 1910:153), 1923 års generalakt (SÖ 1929:24) reviderad år 1949 (SÖ 1950:35), Internationella domstolens stadga (SÖ 1946:1) samt 1957 års europeiska konvention om fredlig lösning av tvister (SÖ 1958:26). Det särskiljande finns i stället i vissa detaljlösningar, där Stockholmskonventionen får anses gå längre än tidigare liknande konventioner när det gäller staternas acceptering av medverkan av tredje part. I sammanhanget måste också noteras att konventionen arbetats fram av stater som tidigare stått i motsatsställning till varandra under det kalla kriget.

Konventionen består av 39 artiklar indelade i fem kapitel. Därtill kommer finansprotokollet, vilket formellt utgör en del av konventionen.

Titeln och ingressen

Konventionens *titel* och *ingress* slår fast att endast deltagande stater i ESK kan vara parter i konventionen. Vidare återges principen om skyldigheten för stater att lösa sina tvister med fredliga medel. Tidigare åtaganden exemplifieras, och det betonas att ESK och dess principer i sig utgör en betydelsefull faktor för att förhindra att nya tvister uppkommer.

Kapitel I – Allmänna bestämmelser

Genom *artikel 1* och *artikel 2* upprättas den domstol som utgör det centrala organet i konventionen. Domstolen består av förlikningsmän och skiljedomare som utses av konventionsstaterna och förs upp på särskilda listor. Dessa förlikningsmän och skiljedomare kan därefter vid behov kallas in för tjänstgöring i förlikningskommissioner respektive skiljedomstolar, men de utgör också tillsammans en beslutande plenarförsamling i vissa frågor enligt konventionen. *Artikel 3* och *artikel 4* reglerar utnämningsförfarandet för konventionsparternas förlikningsmän respektive skiljedomare. *Artikel 5* och *artikel 6* reglerar förlikningsmännens och skiljedomarnas ställning. Av dessa är *artikel 6*, som reglerar privilegier och immunitet, av särskilt intresse eftersom den kräver lagstiftningsåtgärder, se avsnitt 5.3.

Enligt *artikel 7* skall förlikningsmännen och skiljedomarna inom sig utse ett presidium som ansvarar för flertalet beslut som rör domstolens löpande verksamhet. Presidiet består av en president, en vice president och tre andra ledamöter. Reglerna säkerställer att både förlikningsmän och skiljedomare får säte i presidiet.

Domstolens beslut kan alltså fattas i flera olika konstellationer, nämligen i presidiet och plenarförsamlingen samt i de särskilda förlikningskommissioner eller skiljedomstolar som utses för att behandla en viss tvist. För alla dessa sammansättningar gäller omröstningsreglerna i *artikel 8*. Där stadgas att beslut skall fattas med enkel majoritet och med ordförandens utslagsröst. I plenum räknas majoriteten efter att eventuella avstående räknats bort. Vid beslut i förlikningskommissioner eller skiljedomstolar får avstående inte förekomma.

Det löpande arbetet i domstolen med att ta emot korrespondens, bereda beslut, utfärdade kallelser m.m. skall skötas av en sekreterare. I *artikel 9* stadgas hur sekreteraren skall utses.

Artikel 10 fastslår att domstolen skall ha sitt säte i Genève.

Artikel 11 och *artikel 12* reglerar domstolens antagande av sina egna procedurregler samt vad dessa regler skall innehålla.

I *artikel 13* slås finansprotokollets status fast. Detta protokoll förelåg inte i färdigt skick vid undertecknandet, men ingår, som framgår av *artikel 13*, i konventionen som en integrerad del. Även *artikel 17* är av betydelse för tolkningen av hur kostnaderna med anledning av konventionen skall förde-las.

Artikel 14 och *artikel 15* innehåller vissa procedurregler. *Artikel 16* där-emot är av substantiell karaktär och reglerar parternas skyldighet att genom sitt uppträdande söka bidra till en lösning av eventuella tvister, eller åtminstone inte förvärra konflikten. Liknande bestämmelser finns i flertalet av de redan existerande åtagandena på området fredlig lösning av tvister.

Kapitel II – Behörighet

Artiklarna 18 och 19 innehåller regler för i vilka fall en förlikningskommis-sion eller skiljedomstol inte får ta upp ett fall till behandling. *Artikel 18.1* handlar om en förlikningskommissions behörighet att ta upp till behandling varje tvist mellan två konventionsstater som inte inom rimlig tid har lösts med förhandlingar. Det innebär en inskränkning av principen om parternas fria val av tvistlösningsmetod. I praktiken är det dock svårt att se att två parter inte skulle få sin vilja igenom, om de är överens om att tillsätta en förlik-ningskommission, och i en gemensam ansökan (se *artikel 20.2*) anger att de båda anser att den rimliga tid som det talas om i texten har passerat. I *artikel 18.2* hänvisas rörande en skiljedomstols behörighet till *artikel 26*.

Stockholmskonventionen är en av många tillgängliga mekanismer för fredlig lösning av tvister. Det är därför inte otänkbart att två stater, som båda anslutit sig till Stockholmskonventionen, samtidigt har anslutit sig till andra mer eller mindre obligatoriska tvistlösningsmekanismer. Det kan också hända att parterna, trots att de anslutit sig till Stockholmskonventionen, i det enskilda fallet önskar tillämpa någon annan tvistlösningsmetod. För att undvika att en tvist blir behandlad i flera olika organ samtidigt, en princip liknande principen om *litispendens* inom processrätten, innehåller *artikel 19* ett flertal regler om behörighet för domstolens olika organ att ta upp en tvist som även behandlas, eller kommer att behandlas, av andra liknande organ.

Även om reglerna främst siktar på att undvika *litispendens* måste de samti-digt vara så utformade, att de inte leder till att olika tvistlösningsmekanismer "låser" varandra, t.ex. genom att vara uttalat subsidiära till varandra. För att undvika sådana låsningar mellan olika ESK-mekanismer har en särskild formulering om "ESK-principernas odelbarhet" införts i Stockholmsbeslu-tets huvudtext, punkt 6.

Artikel 19.1 a innehåller även i de sista orden ett slags *res judicata*-regel, dvs. en regel som förhindrar att en tvist blir behandlad i sak inför Stock-holmskonventionens domstol om den är sakbehandlad i något annat organ tidigare ("*non bis in idem*").

Förlikningskommissioner, deras tillsättning, sammansättning och arbetssätt behandlas i artiklarna 20 – 25. *Artikel 20* behandlar *ansökan* om tillsättning av en förlikningskommission. Det finns tre olika sätt att få en tvist behandlad av en förlikningskommission. Ordet "ansökan" i mellanrubriken till artikel 20 omfattar alla tre. I första punkten anges de två första sätten att gå till väga: *begäran från en stat* samt *begäran från flera stater*. Gemensamt för dessa två tillvägagångssätt är att den eller de stater som tar initiativet gör detta oberoende av samtycke från motparten.

I andra punkten anges det tredje sättet att få en tvist behandlad av en förlikningskommission på, nämligen *gemensam ansökan*. Här är alla parter överens om att en förlikningskommission skall komma till stånd. I detta fall kan även sådana stater inom ESK, som inte är parter i konventionen, vara med och hänskjuta en tvist till förlikning.

Artikel 21 reglerar hur en kommission tillsätts. Förlikningsmän tillsätts av parterna i konflikten och av domstolens presidium. Ordföranden skall alltid väljas bland de förlikningsmän som utsetts av presidiet. Dessutom är reglerna utformade så att de förlikningsmän som utsetts av presidiet normalt är fler än de förlikningsmän som parterna utsett. Detta är ett viktigt steg mot ökat tredjepartsinflytande och skiljer Stockholmskonventionen från flertalet existerande tvistlösningsmekanismer. Ett annat särdrag hos Stockholmskonventionen är att reglerna i denna artikel såväl som i skiljedomsavsnittet förutsätter att en tvist kan ha fler än två parter. Slutligen finns här även regler för tillsättande av *ad-hoc*-förlikningsmän, avsedda att tillgodose jämvikten för de eventuella parter i en tvist som inte är parter i konventionen och som alltså inte har några förlikningsmän uppförda på förhand på de listor som upprättats i enlighet med artikel 3.

Artikel 22 och *artikel 23* innehåller procedurregler för förlikningskommissionen. Av särskilt intresse är här inledningen till artikel 23, där det sägs att förlikningsförfarandet skall vara konfidentiellt. *Artikel 24* och *artikel 25* anger vad förlikningen skall syfta till. Ordalydelsen i artikel 24 är hämtad från Vallettemekanismen.

Kapitel IV – Skiljedom

Detta kapitel är uppbyggt på i huvudsak samma sätt som förlikningskapitlet. Det innehåller fler bestämmelser än förlikningskapitlet, främst eftersom en skiljedomstols dom blir juridiskt bindande och därför måste regleras mera i detalj.

Artikel 26 innehåller regler om hur man får en tvist behandlad inför en skiljedomstol. Samma termer som i förlikningskapitlets artikel 20 används, nämligen *begäran* respektive *gemensam ansökan*. Till skillnad från vad som är fallet i förlikningskapitlet nämns här emellertid *gemensam ansökan* först, eftersom det kan förutses att sådan ansökan utgör normalfallet vid skiljedom.

I andra punkten återfinns en bestämmelse enligt vilken parterna i konventionen erbjuds lämna förklaringar som innebär ett generellt förhandsåta-

gande att underkasta sig en skiljedomstols obligatoriska domsmakt. Frågan om Sverige bör lämna en sådan förklaring behandlas i avsnitt 5.2.1. Liksom i förlikningskapitlet finns här även en bestämmelse om interimistiska åtgärder för att förhindra att en konflikt förvärras eller att en framtida skiljedom blir omöjlig att verkställa på grund av parternas agerande.

Artikel 27 och artikel 28 innehåller regler om hur en skiljedomstol tillsätts och vad en ansökan skall innehålla. Det kan därvid påpekas att det enligt artikel 28.1 förutsätts att den skiljedomare en stat låtit uppföra på listan i enlighet med artikel 4 automatiskt ingår i skiljedomstolen. Staten förfogar alltså på detta stadium inte över valet av "sin" skiljedomare. Liksom fallet är med förlikningskommissioner, avses skiljedomstolar enligt konventionen dessutom bestå av en majoritet av domare som tillsatts av presidiet. På samma sätt som vid förlikning finns här dessutom regler för tillsättning av domare *ad hoc*, för eventuella parter i en tvist mellan stater som inte är parter i konventionen, och där alltså ingen på förhand utnämnd domare finns att tillgå.

Ersättare för en skiljedomare som får förhinder skall alltid hämtas ur samma kategori som den förhindrade.

Artikel 29 behandlar rättegångsförfarandet inför en skiljedomstol. Förfarandet är som huvudregel hemligt, se sjätte punkten. Reglerna om interventionsrätt för tredje stat är här mer utvecklade än vad som är fallet i förlikningskapitlet. *Artiklarna 30 – 32* reglerar skiljedomen. De behandlar i tur och ordning domens grund, innehåll och rättsliga verkan, möjligheter till revision och tolkning samt domens offentlighetsförhållande.

Kapitel V – Slutbestämmelser

Slutbestämmelserna är huvudsakligen av traditionell folkrättslig karaktär. Sverige är depositarie. Konventionen har i enlighet med reglerna legat öppen för undertecknande fram till och med den 31 mars 1993, se mera om detta i nästa avsnitt. Den träder i kraft två månader efter dagen för deponeringen av det tolfte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet. Konventionens autentiska och därigenom likställda texter finns i tysk, engelsk, fransk, spansk, italiensk och rysk lydelse. Dessa sex språk är de sex officiella ESK-språken.

Finansprotokollet

Det till konventionen hörande finansprotokollet består av 13 artiklar. De reglerar, i enlighet med vad som framgår av konventionens artikel 13, kostnadsberäkning, upprättande och godkännande av domstolens årliga budget, fördelning av kostnaderna mellan konventionsstaterna, revision av domstolens räkenskaper och liknande frågor. De flesta besluten förutsätts fattas av ett årsmöte, men något formellt organ etableras inte, utan staterna lämnas friheten att själva avgöra vem som skall representera dem vid dessa beslut.

Stockholmskonventionen antogs som nämnts av ESK:s utrikesministrar genom Stockholmsbeslutet vid ESK:s tredje rådsmöte i Stockholm den 14 december 1992. Därigenom blev dess innehåll ett officiellt ESK-beslut (CSCE/3-C/Dec.1), men inte automatiskt någon juridiskt bindande konvention. För att en stat skall bli bunden av konventionen krävs de sedvanliga juridiska åtgärderna undertecknande och ratifikation.

Vid en ceremoni på morgonen den 15 december 1992 skrev 29 av ESK:s dåvarande 52 medlemsstater under konventionen. Därefter låg den öppen för undertecknande till och med den 31 mars 1993. Under denna tid undertecknades den av ytterligare fyra stater. Sammanlagt 33 av ESK:s numera 53 stater har därmed undertecknat konventionen. En förteckning över dessa 33 respektive 53 stater finns i *bilaga 4* till denna proposition.

Hittills har endast en stat, Frankrike, ratificerat konventionen. Enligt uppgifter direkt från rättscheferna i de stater som deltar i Europarådets rättschefskommitté (CAHDI) står emellertid ytterligare minst tio stater i begrepp att ratificera konventionen inom det närmaste halvåret. Regeringen gör därför bedömningen att konventionen kan komma att träda i kraft under första halvåret 1994.

4.3 Kostnader

Stockholmskonventionens domstol kommer att medföra kostnader, såväl fasta som löpande, som parterna till konventionen förväntas stå för. Till de fasta kostnaderna hör utgifterna för mötesverksamhet inom domstolens olika organ samt löner till den sekretariatspersonal som behövs. Till de löpande kostnaderna hör de som uppkommer när en konflikt hänskjuts till domstolen. I jämförelse med många andra tvistlösningsmekanismer är förlikning respektive skiljedom enligt Stockholmskonventionen förhållandevis billiga för parterna. Parterna bekostar nämligen endast sina egna ombud och experter (samt svarar för övriga egna omkostnader), medan förlikningsmän och skiljedomare belastar domstolens ordinarie budget och därmed bekostas av samtliga konventionsstater. Detta var ett medvetet ställningstagande vid utformningen av finansprotokollet och framgår av artikel 1, andra meningen i protokollet.

Det är mycket svårt att på förhand bedöma hur stora bidrag Sverige kan förväntas lämna till domstolen. Visserligen reglerar finansprotokollet noga hur fördelningsnycklarna för konventionsstaterna skall konstrueras, men det finns likväl två mycket stora osäkerhetsfaktorer. Den ena är det faktum att man inte på förhand vet hur många stater som kommer att ratificera konventionen och i vilken utsträckning dessa kommer att tillhöra de mera betalningsstarka ESK-staterna. Den andra är att kostnaderna för en förlikning eller en skiljedomprocess kan förväntas bli stora medan de fasta kostnaderna kan förväntas bli mer blygsamma. Budgetens storlek blir därför starkt beroende av hur många tvister som kommer att hanteras av domstolen.

Med förbehåll för dessa osäkerhetsfaktorer kan följande sägas. Fördelningsnycklarna inom konventionen skall följa ESK:s fördelningsnycklar pro-

portionellt. Minst tolv stater kommer att dela på betalningen när konventionen trätt i kraft. Beroende på vilka elva andra stater som, vid minimalt antal ratifikationer, skall bidra till budgeten kan det bedömas som ytterst osannolikt att Sverige skulle behöva stå för mer än 15 procent av budgeten. Skulle fler stater ratificera, och bland dem flera av ESK:s stora betalare, kan Sveriges andel av budgeten bli så låg som nedåt fem procent.

I samband med förhandlingarna om finansprotokollet presenterade några stater ett grovt skisserat utkast till en budget för domstolens första år. Baserat på detta utkast, och på de kommentarer det väckte, skulle en första budget kunna bedömas till mellan 300 000 och 400 000 schweiziska franc, vilket i dagsläget motsvarar mellan 1 700 000 och 2 250 000 kr (Sveriges andel därav ca 10 %), varav huvuddelen utgör engångskostnader i samband med inrättandet av domstolen, antagande av domstolens egna processregler m.m. I denna kalkyl ingår kostnader för domstolens behandling av ett mål årligen, med en uppskattad handläggningstid av tio arbetsdagar. Med ledning av detta kan det bedömas att budgeten för ett löpande år därefter skulle hamna på ca 100 000 schweiziska franc, vilket i dagsläget motsvarar ca 570 000 kr (Sveriges andel därav ca 10 %).

Även om de verkliga kostnaderna för konventionsstaterna skulle bli väsentligt högre genom att ett stort antal mål förs till domstolen, är fredlig lösning av tvister genom förlikning eller skiljedom något som på alla sätt bör understödjas. Inte minst viktigt är detta i ett läge där flera av ESK-staterna till följd av upplösningar av tidigare statsbildningar kan förväntas få åtskilliga tvistefrågor att lösa. Alternativet att medverka finansiellt till att sådana tvister löses av domstolar ter sig väsentligt attraktivare än de insatser som annars kan komma att behövas: fredsbevarande styrkor, medlingsinsatser, extrainkallade möten i FN, katastrofhjälp och annan verksamhet som utlöses av påbörjade väpnade konflikter.

De kostnader som beskrivs i det föregående föreslås belasta tredje huvudtitelns anslag B 10. Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK).

4.4 Förlikning enligt Bilaga 3-mekanismen

Texten i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet utgör en politisk förklaring, enhälligt antagen men formellt inte juridiskt bindande. Den innefattar ett förlikningssystem som parterna i en konflikt kan välja att tillämpa. I jämförelse med andra liknande förlikningsmekanismer är denna att betrakta som enkel, billig och flexibel, vilket framhölls som dess största fördelar vid diskussionerna om antagandet. Reglerna för förlikningsmekanismen slås fast i 17 sektioner.

Ett annat särdrag finns i två bestämmelser om förhandsåtaganden. Det är lämpligt att bedömningen av om Sverige skall avge sådana förhandsåtaganden sker samtidigt med behandlingen av frågorna om ratifikation av Stockholmskonventionen respektive förhandsåtaganden enligt den konventionen. Förhandsåtagande enligt *sektion II* av bilaga 3 avser acceptering av etablerandet av förlikningskommissioner enligt bilagans bestämmelser, medan förhandsåtagande enligt *sektion XIV* avser acceptering av sådana för-

likningskommissioners förslag till lösning av tvisten i fråga. Förhandsåtagande enligt sektion II kan förses med förbehåll, som dock inte får motverka procedurreglerna i Bilaga 3-mekanismens sektion III t.o.m. sektion XVII.

Förhandsåtaganden enligt sektion II eller sektion XIV kan, enligt sektion XV, återkallas eller modifieras när som helst, såvida det inte påverkar en redan påbörjad förlikning.

5 Överväganden

5.1 Svensk ratifikation av Stockholmskonventionen

Regeringens förslag: Sverige tillträder Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna är uttalat positiva till svensk ratifikation av konventionen. Inte någon remissinstans går emot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Flera starka skäl talar för att Sverige bör ratificera konventionen. Sverige har under mycket lång tid och med emfas hävdad folkrättens ställning. Principen om att lösa tvister med fredliga medel tillhör de mest grundläggande av de värderingar som bär upp svensk utrikespolitik. I andra sammanhang, t.ex. när det gäller anslutningen till Internationella domstolens s.k. fakultativa klausul (se avsnitt 5.2.1), verkar Sverige för en större internationell acceptans av bindande jurisdiktion.

Vidare har Sverige varit aktivt i beredningen av konventionen. Sverige anförtraddes ordförandeskapet i den arbetsgrupp som under Genève-mötet utarbetade det förslag till beslut som sedan antogs av ESK:s utrikesministrar. Själva antagandet skedde i Stockholm. Sverige är depositarie för konventionen som låg öppen för undertecknande i Stockholm från och med den 15 december 1992 till och med den 31 mars 1993. Genom dessa aktiviteter har konventionen kommit att delvis förknippas med Sverige och svenska initiativ. Det är därför angeläget att Sverige snarast ratificerar konventionen.

5.2 Förklaringar om förhandsåtaganden

5.2.1 Förklaring enligt Stockholmskonventionen

Regeringens förslag: Sverige avger förklaring om erkännande av obligatorisk domsmakt, enligt artikel 26.2 av Stockholmskonventionen, för en skiljedomstol upprättad i enlighet med konventionens kapitel IV. Denna förklaring begränsas till 10 års tid, men skall gälla alla slags tvister.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som berör frågan är positiva. Juri-

diska fakulteten vid Stockholms universitet föreslår en något annorlunda konstruktion för det svenska förhandsåtagandet.

Skälen för regeringens förslag: Som anförts i föregående avsnitt arbetar Sverige för att stärka folkrättens ställning. I detta arbete ingår såväl ansträngningar för att stärka regelsystemet som ansträngningar för att stärka efterlevnaden. Som också nämnts i föregående avsnitt verkar Sverige för en ökad anslutning till den s.k. fakultativa klausulen i artikel 36.2 i Internationella domstolens stadga, dvs. förklaring att en stat accepterar Internationella domstolens domsmakt. Sverige hörde till de första stater som avgav sådan förklaring, liksom skedde när Nationernas förbunds fasta mellanfolkliga domstol bildades år 1921 (SÖ 1947:15 resp. SÖ 1921:38).

Även Stockholmskonventionen ger konventionsstaterna möjlighet att avge en förklaring av innebörd att man accepterar skiljedomstolens obligatoriska domsmakt, se konventionens artikel 26.2. En sådan förklaring gäller alltså endast beslut fattade av en skiljedomstol enligt konventionens kapitel IV. De beslut en sådan skiljedomstol fattar skall i första hand vila på internationell rätt, se artikel 30, men domstolen kan även – om parterna samtycker – besluta *ex aequo et bono*, dvs. efter rätt och billighet. Detta är samma legala bas som Internationella domstolen har för sina beslut. En förklaring kräver reciprocitet för att vara bindande, och det kan därför förväntas att ett avgivande av sådan förklaring i viss mån påverkar andra stater att följa exemplet.

Med hänsyn till Sveriges engagemang i Stockholmskonventionens tillblivelse, och i stärkandet av folkrätten i stort, talar övervägande skäl för att Sverige avger förklaring enligt konventionens artikel 26.2.

En förklaring enligt den aktuella artikeln kan lämnas för viss tid eller obegränsat. Den kan vidare inskränkas även rörande föremålet för tvisten.

När Sverige avgav förklaring enligt fakultativa klausulen i Internationella domstolens stadga år 1947 gjordes en inskränkning i tiden till tio år. När förklaringen förnyades år 1957 hade emellertid Sverige, Norge och Danmark (varken Finland eller Island hade vid tillfället accepterat Internationella domstolens obligatoriska domsmakt) kommit överens om att avge obegränsade förklaringar. Enligt vad som då anfördes (prop. 1957:87) skulle en obegränsad förklaring bättre "...giva uttryck för de skandinaviska ländernas inställning till domstolen och frågan om dess obligatoriska behörighet".

Det är svårt att på förhand bedöma vilket genomslag Stockholmskonventionen kommer att få. I ett kortsiktigt perspektiv är det dock av stor vikt att de nya statsbildningarna i Central- och Östeuropa snabbt accepterar skiljedomstolens obligatoriska domsmakt. De främsta skälen till detta är den mängd av potentiella konflikter som finns inom och mellan dessa stater och att de nya staterna endast undantagsvis är anslutna till andra juridiskt bindande internationella konfliktlösningsinstrument. Om tio år torde det vara lättare att bedöma huruvida det även ligger i ett långsiktigt svenskt intresse att vara bunden av domsmakten hos en internationell domstol utöver FN:s internationella domstol.

Det sagda leder till slutsatsen att Sverige i detta fall bör följa exemplet från år 1947 och inledningsvis avge en förklaring begränsad till tio år, med möjlighet att därefter avge en förklaring utan inskränkning.

Vad Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet anfört om att förklaringen enligt artikel 26.2 bör förlängas automatiskt om den inte sägs upp för-
anleder inte någon ändring av regeringens slutsats.

Inskränkningar rörande föremålet för tvisten kan enligt konventionstexten avse "en stats territoriella integritet, nationella försvar, rätt till suveränitet över landterritorium eller konkurrerande krav vad avser jurisdiktion över andra områden". De uppräknade möjligheterna till undantag är, även var för sig, tämligen vittgående. För svenskt vidkommande görs bedömningen att något undantag inte bör ske.

5.2.2. Förklaringar enligt Bilaga 3-mekanismen

Regeringens förslag: Sverige avger förklaring enligt Sektion II, men inte enligt Sektion XIV, i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som berör frågan är positiva. Ingen remissinstans har invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts lämnar Bilaga 3-mekanismen två möjligheter för avgivande av förklaringar. Dels kan stater åta sig att acceptera att inleda en förlikningsprocedur enligt bilagan (sektion II), dels kan stater åta sig att acceptera en förlikningskommissions tvistlösningsförslag (sektion XIV). Dessa två möjligheter till förhandsåtaganden skiljer sig från varandra såväl praktiskt som principiellt.

I enlighet med resonemanget i de två föregående avsnitten är det naturligt om Sverige avger förhandsåtagande enligt sektion II i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet. Ett sådant förhandsåtagande kan ses som ett uttryck för Sveriges öppenhet i fråga om tillämpningen av principen om fredlig lösning av tvister. Det ligger inte i Sveriges intresse att i någon uppkommen situation vägra förhandla eller vägra att utnyttja någon framkomlig väg för att nå en fredlig lösning av en tvist med en annan stat.

Det förda resonemanget kan däremot inte utan vidare appliceras på förhandsåtagande enligt sektion XIV i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet. Sverige verkar för en starkare ställning för folkrätten. Förhandsåtaganden att acceptera beslut är i det perspektivet rimliga när dessa beslut kan förväntas vila på internationell rätt. I det nu diskuterade fallet är det emellertid fråga om ett lösligare beslutsfattande. Ingenstans i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet finns någon bestämmelse om vad en förlikningskommissions verksamhet skall grunda sina beslut på. I sektion IX finns en allmän förklaring att målet för kommissionens verksamhet skall vara att åstadkomma en lösning av tvisten "på ömsesidigt godtagbara villkor". I sektion X stadgas att en kommission kan, men inte måste, lägga fram förslag till tvistlösning. Någon bestämmelse om att detta förslag måste vila på internationell rätt finns inte.

Som jämförelse kan hänvisas till artikel 38 i Internationella domstolens stadga och till Stockholmskonventionens artikel 30. Båda dessa bestämmelser anger vad domar skall grundas på, och båda hänvisar till internationell

rätt. En förlikningskommission enligt Bilaga 3-mekanismen har inte någon liknande regel att följa. Dess uppgift är att försöka finna en lösning som enligt kommissionens uppfattning skall kunna godtas av parterna, och förslaget kan vila på rent skönsmässiga grunder.

Slutsatsen av det sagda är att Sverige bör avge förklaring enligt sektion II av Bilaga 3-mekanismen, dvs. ett åtagande att medverka i en eventuell förlikningsprocess. Däremot bör Sverige inte för närvarande avge förklaring enligt sektion XIV av Bilaga 3-mekanismen, dvs. ett åtagande att följa en förlikningskommissions förslag till lösning. Det står naturligtvis Sverige fritt att i framtiden avge förklaring av sistnämnda slag, antingen generellt eller för en viss uppkommen tvist.

Det här förordade ställningstagandet ansluter delvis till en tidigare stark tradition i svensk utrikespolitik, nämligen att inte underkasta sig bindande beslut i vad som brukat kallas intressetvister. Det kan förvisso ifrågasättas om detta ställningstagande bör göra sig gällande i dag, och om distinktionen mellan intressetvister och rättstvister verkligen låter sig göras i modern folkrätt. Avgivandet av förklaring enligt sektion XIV i bilaga 3 till Stockholmsbeslutet är emellertid inte en fråga av den karaktären att det motiverar en ändrad svensk syn därvidlag.

5.3 Immunitet och privilegier

Regeringens förslag: Sverige uppfyller sina skyldigheter enligt konventionen genom ändring i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Lagändringen innebär en inkorporering av Stockholmskonventionen, varvid hänvisning sker till Internationella domstolens stadga artiklarna 19 och 42.3.

Promemorians förslag: Överensstämmet i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser berör inte frågan eller lämnar den utan invändningar. Av de instanser som berör den är tre tveksamma till och tre andra går helt emot promemorians förslag. Två remissinstanser stödjer förslaget.

Kritiken gäller den text i promemorians lagförslag, avsedd att inflyta i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, där omfattningen av den immunitet och de privilegier som skall gälla för dem som är knutna till domstolen avgränsas till att inte innefatta skattefrihet. Detta åstadkoms genom att texten hänvisar endast till artikel 19 i Internationella domstolens stadga varvid artikel 32.8, där skattefriheten regleras, inte omfattas av hänvisningen. Domstolsverket anför att promemorians tolkning inte framstår som helt övertygande. Hovrätten för Övre Norrland anför att artikel 6 i Stockholmskonventionen även måste anses innefatta skattebefrielse för berörda kategorier.

Även Kammarrätten i Göteborg är kritisk, främst mot att lagförslaget inte hänvisar till artikel 42.3 i Internationella domstolens stadga, där immunitet

och privilegier för parternas ombud och juridiska biträden stadgas. För det fall man avser att utesluta ledamöternas och sekreterarens arvoden från skattefrihet föreslår Kammarrätten därför en formulering, som utöver promemorians förslag även hänvisar till artikel 42.3 i Internationella domstolens stadga. Kammarrätten har dessutom en språklig invändning mot formuleringen av den personkrets som omfattas av immuniteten och privilegierna.

Riksskatteverket anför att den aktuella formuleringen i promemorians lagförslag synes gå utöver vad som brukar anges i bilagans högerspalt, och att artikel 6 i Stockholmskonventionen inte uttryckligen hänvisar endast till artikel 19 i Internationella domstolens stadga. Riksskatteverket ser hellre att det svenska åtagandet om att medge immunitet och privilegier uppfylls genom ett tillägg i lagens (1976:661) huvudtext, genom en ny 2 b §, alltså genom transformation i stället för inkorporering. Väljs ändå inkorporering, och skall ett tillägg sålunda ske i bilagan till lagen (1976:661) i enlighet med promemorians förslag, förordar Riksskatteverket en något ändrad formulering.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet anför att promemorians tolkning inte förefaller helt invändningsfri. Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet går längst i sin kritik, när man anför att promemorians lagförslag inte fullt ut omsätter åtagandet i konventionen, och att promemorians tolkning "inte endast framstår som felaktig utan även som futtig i ljuset av de motiv, som uppburit konventionens tillkomst och de som anförts beträffande domstolens finansiering".

Skattemyndigheten i Stockholms län är uttalat positiv och delar promemorians uppfattning; med den utformning som föreslås bör det framgå att principiell skattefrihet inte är avsedd. Sveriges advokatsamfund anför att man inte har någon erinran mot promemorians förslag till lagstiftning.

Skälen för regeringens förslag: En anslutning till Stockholmskonventionen förutsätter en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Denna lag innehåller i 2 och 3 §§ allmänna regler om immunitet och privilegier för olika personkategorier och i 4 § en hänvisning till en bilaga till lagen, som upptar de internationella organ, och personer med anknytning till sådana organ, som enligt avtal eller stadga som är i kraft i förhållande till Sverige skall åtnjuta immunitet och privilegier.

Det normala förfarandet när Sverige avtalsvägen åtagit sig att bevilja immunitet och privilegier för internationella organ eller personer anknutna till sådana organ är att organet och den personkrets som omfattas förs in i bilagan till lagen. Denna metod innebär i praktiken att de bestämmelser i konventionen som avser immunitet och privilegier inkorporeras med svensk rätt. Skälet till Riksskatteverkets anmärkning, att man i detta fall borde ha valt transformationsmetoden i stället, är att tolkningen av immunitet och privilegier enligt Stockholmskonventionen är särskilt komplicerad, och att onödigt tid på skattemyndigheterna skulle åtgå för arbete med sådana fall.

Det är svårt att tro att den typ av tolkningar Riksskatteverket avser ens under extrema förhållanden, och ens räknat på åtskilliga års sikt, skulle kunna beröra mer än en handfull personer. Den invändning verket anför kan därför knappast tillmätas någon praktisk betydelse. Vad verket anför ändrar

inte regeringens uppfattning att den normala metoden, inkorporering, bör användas även här.

Prop. 1993/94:23

Det stadgande som nu måste införlivas med svensk rätt är Stockholmskonventionens artikel 6 om immunitet och privilegier. Artikel 6 lyder:

"Förlikningsmännen, skiljedomarna, domstolens sekreterare och de tvistande parternas ombud och juridiska biträden skall, medan de fullgör sitt uppdrag inom konventionsstaternas territorium, åtnjuta samma immunitet och privilegier som personer knutna till Internationella domstolen åtnjuter."

Artikel 6 hänvisar alltså till Internationella domstolens stadga. Denna stadga innehåller två allmänna bestämmelser om immunitet och privilegier (artikel 19 om domstolens ledamöter och personal samt artikel 42.3 om de ombud och juridiska biträden som kan uppträda inför domstolen). Stadgan innehåller också en regel om skattefrihet (artikel 32.8).

Artikel 19 i Internationella domstolens stadga lyder:

"Domstolens ledamöter åtnjuta vid fullgörandet av sina uppgifter diplomatiska privilegier och immuniteter."

Artikel 42.3 lyder:

"Ombud, rådgivare och advokater åt parter inför domstolen skola åtnjuta de privilegier och immuniteter, som erfordras för ett oberoende utövande av deras uppgifter."

Artikel 32.8 i Internationella domstolens stadga, som hänvisar till i artikeln beskrivna arvoden till domarna i domstolen och till olika funktionärer, lyder:

"Ovannämnda avlöningar, arvoden och ersättningar äro befriade från all beskattning."

Texten i artikel 6 i Stockholmskonventionen ansluter till sitt innehåll delvis till texten i artikel 19 i Internationella domstolens stadga. I båda fallen rör det sig om en reglering som ger immunitet och privilegier för domarna under fullgörandet av uppdrag. Båda reglerna är allmänt hållna. Om denna allmänna regel i Internationella domstolens stadga hade ansetts omfatta även skattefrihet hade stadgandet i artikel 32.8 inte behövts. Sistnämnda bestämmelse tyder alltså på att skattefriheten i Internationella domstolens stadga är en förmån som går längre än vad som i stadgans artikel 19 innefattas i begreppen immunitet och privilegier.

Det finns vidare en viktig skillnad mellan Internationella domstolen och domstolen enligt Stockholmskonventionen. Internationella domstolen är permanent inrättad med säte i Haag. Domarna där tjänstgör på heltid, oavsett om det finns några mål eller inte. De är t.o.m. förhindrade att ha andra sysselsättningar. Den domstol som skall upprättas enligt Stockholmskonventionen bygger i stället på att tillgängliga domare förs upp på en lista, för att kunna kallas in vid behov. De förväntas ha sin ordinarie försörjning tillgodosedd på annat håll. Enligt svensk skattelagstiftning och praxis är arvoden och löner som svenska medborgare intjänar utomlands vid anställning i en internationell organisation skattefria endast om utlandstjänsten är långvarig och sammanhängande. Sådan praxis råder även i våra grannländer.

Vid förhandlingarna om finansprotokollet diskuterades ytterligare be-

stämmelser om immunitet och privilegier, bl.a. en bestämmelse om skattefrihet för arvoden som främst Sverige och Norge kraftfullt motsatte sig. Någon entydig partsvilja från de vid mötet närvarande staterna om tolkningen av konventionens artikel 6 framkom inte. Den slutliga uppfattningen i den expertgrupp som arbetade fram finansprotokollet var emellertid att det inte ingick i gruppens mandat enligt konventionens artikel 13 att diskutera frågor om privilegier och immunitet.

Mot denna bakgrund är det regeringens uppfattning att promemorians tolkning – att skattefrihet för arvoden inte gäller – har stöd. Den tveksamhet som vissa remissinstanser visat mot denna uppfattning kan ställas i kontrast mot att några uttalanden som skulle stödja dessa remissinstansers tolkning inte gjorts vid de förhandlingar som förts efter konventionens antagande, se föregående stycke. Huruvida saken kommer att tas upp på nytt och huruvida ytterligare detaljreglering av immunitet och privilegier blir nödvändig återstår att se. Det bör också observeras att en s.k. högkvartersöverenskomelse mellan konventionsstaterna och värdlandet Schweiz måste träffas om förhållandena kring domstolens inrättande och verksamhet i Genève.

Vad Kammarrätten i Göteborg anför om promemorians utformning av lagtextförslaget har fog. Det förslag som läggs fram i denna proposition bör därför utformas i enlighet med Kammarrättens synpunkter: dels bör uttryckligen hänvisas även till Internationella domstolens stadga artikel 42.3, dels bör beskrivningen av den personkrets som avses formuleras om jämfört med promemorians förslag.

Sammanfattningsvis är det regeringens uppfattning att reglerna om immunitet och privilegier i Stockholmskonventionen kan inkorporeras i svensk lagstiftning genom en ändring i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Till bilagan bör fogas en ny punkt som avser domstolens ledamöter, dess sekreterare samt parternas ombud och juridiska biträden. Den text i bilagans högerspalt som beskriver överenskommelsen i fråga bör därvid försees med ett uttryckligt förbehåll för uppfattningen att endast artiklarna 19 och 42.3 i Internationella domstolens stadga skall tillämpas, varvid skattefrihet inte gäller. I den mån ytterligare preciseringar tillkommer genom tillägg till konventionen eller genom särskilda avtal får bilagan givetvis justeras.

Den föreslagna lagändringen berör en ytterligt begränsad personkrets. I själva verket kommer bestämmelsen knappast att tillämpas alls i Sverige. Regeringen gör därför bedömningen att lagförslaget inte är viktigt för enskilda eller från allmän synpunkt. Förslaget är därför inte av sådant slag att yttrande enligt 8 kap. 18 § andra stycket första meningen regeringsformen bör inhämtas.

DECISION ON PEACEFUL SETTLEMENT OF DISPUTES

1. At its Stockholm meeting of 14 and 15 December 1992, the CSCE Council considered the recommendations made by the CSCE Meeting on Peaceful Settlement of Disputes held in Geneva from 12 to 23 October 1992.

2. The Ministers reaffirmed the vital importance of the commitment of all participating States, under Principle V of the Helsinki Final Act, to settle their disputes by peaceful means. In this connection, they recalled other CSCE documents relating to the peaceful settlement of disputes, in particular the Concluding Document of the Vienna Follow-up Meeting, the Charter of Paris for a New Europe, the Report on Peaceful Settlement of Disputes adopted at Valletta and endorsed at the Berlin Meeting of 19 and 20 June 1991, and the Helsinki Document of 1992.

3. The Ministers noted the variety of existing dispute settlement procedures, both within and outside the CSCE. They recalled the important contribution that the potential involvement of an impartial third party can make to the peaceful settlement of disputes and the fact that the Valletta Mechanism enables a participating State, under certain conditions, to seek the mandatory involvement of such a party.

4. The Ministers agreed that in the present circumstances, the principle of the peaceful settlement of disputes assumes particular relevance to problems facing participating States, and that the framework of the CSCE provides a unique opportunity to give impetus to this central aspect of CSCE commitments.

5. In order to further and strengthen their commitment to settle disputes exclusively by

BESLUT OM FREDLIG LÖSNING AV TVISTER

1. Vid sitt möte i Stockholm den 14–15 december 1992 behandlade ESK:s ministerråd de rekommendationer som lämnats av ESK-mötet om en fredlig lösning av tvister, vilket ägde rum i Genève den 12–23 oktober 1992.

2. Ministrarna bekräftade på nytt den avgörande betydelsen av det åtagande alla de deltagande staterna gjort, enligt princip V i Helsingforsmötets slutakt, att lösa sina tvister på fredlig väg. I detta sammanhang erinrade de om andra ESK-dokument avseende fredlig lösning av tvister, särskilt slutdokumentet från uppföljningsmötet i Wien, Parisstadgan för ett nytt Europa, rapporten om fredlig lösning av tvister, vilken antogs i Valletta och bekräftades vid Berlinmötet den 19 – 20 juni 1991, samt Helsingforsdokumentet 1992.

3. Ministrarna konstaterade att det finns ett stort antal tvistlösningsförfaranden både inom och utom ESK:s ram. De erinrade om det betydelsefulla bidrag som en eventuell inblandning av en opartisk tredje part kan lämna till en fredlig lösning av tvister samt att Vallettamekanismen gör det möjligt för en deltagande stat att på vissa villkor begära en obligatorisk inblandning av en sådan part.

4. Ministrarna var överens om att under nuvarande omständigheter får principen om en fredlig lösning av tvister särskild relevans vad gäller de problem som deltagande stater ställs inför och att det inom ESK:s ram finns en unik möjlighet till stimulans för denna centrala aspekt av ESK-åtaganden.

5. I syfte att utveckla och stärka sitt åtagande att lösa tvister uteslutande på fredlig väg, och

peaceful means, and in accordance with paragraphs 57 to 62 of Chapter III of the Helsinki Decisions of 1992 to develop a comprehensive and coherent set of measures available within the CSCE for the peaceful settlement of disputes, the Ministers have:

- (a) Adopted measures to enhance the Valletta Provisions through modification of the procedure for selecting Dispute Settlement Mechanisms. This modification is set forth in *Annex 1*;
- (b) Adopted the text of a Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE providing for general conciliation and for arbitration on the basis of agreements *ad hoc* or, in advance, on the basis of reciprocal declarations, and declared it open for signature by interested participating States. This text is contained in *Annex 2*;
- (c) Adopted a conciliation procedure as an option available to participating States on the basis of agreements *ad hoc* or, in advance, on the basis of reciprocal declarations. This procedure is set forth in *Annex 3*;
- (d) Decided that the Council or the Committee of Senior Officials of the CSCE may direct any two participating States to seek conciliation to assist them in resolving a dispute that they have not been able to settle within a reasonable period of time. The provisions relating thereto are set forth in *Annex 4*.

6. The Ministers recalled that nothing stated in the foregoing will in any way affect the unity

i enlighet med punkterna 57–62 i kapitel III i 1992 års Helsingforsbeslut om att utveckla ett omfattande och sammanhängande åtgärds paket som är tillgängligt inom ESK för en fredlig lösning av tvister, har ministrarna

- (a) vidtagit åtgärder för att förbättra Vallettarestämmelserna genom en ändring av förfarandet för val av tvistlösningsmekanismer. Denna ändring anges i *bilaga 1*;
- (b) antagit texten till en konvention om förlikning och skiljedom inom ESK, vilken föreskriver allmän förlikning samt skiljedom på grundval av avtal *ad hoc* eller, på förhand, på grundval av ömsesidiga förklaringar, och förklarat denna öppen för undertecknande av intresserade deltagande stater. Denna text finns i *bilaga 2*;
- (c) antagit ett förlikningsförfarande som ett alternativ för de deltagande staterna på grundval av avtal *ad hoc* eller, på förhand, på grundval av ömsesidiga förklaringar. Detta förfarande anges i *bilaga 3*;
- (d) beslutat att ministerrådet eller ESK:s ämbetsmannakommitté får påbjuda att två deltagande stater, vilka som helst, söker förlikning för att bistå dem med att lösa en tvist som de inte har kunnat lösa inom rimlig tid. Bestämmelserna som hänför sig till detta återfinns i *bilaga 4*.

6. Ministrarna erinrade om att ingenting som fastställs ovan på något sätt kommer att på-

of the CSCE principles, or the right of participating States to raise within the CSCE process any issue relating to the implementation of any CSCE commitment concerning the principle of the peaceful settlement of disputes, or relating to any other CSCE commitment or provision.

7. Procedures for the peaceful settlement of disputes within the CSCE will be reviewed during the review conference to be held at Budapest in 1994 and periodically thereafter as appropriate.

verka ESK-principernas odelbarhet eller deltagande staters rätt att inom ESK-processen ta upp varje fråga som avser genomförandet av varje ESK-åtagande angående principen om en fredlig lösning av tvister eller om andra åtaganden eller bestämmelser inom ramen för ESK.

7. ESK:s förfaranden för en fredlig lösning av tvister kommer att ses över vid den översynskonferens som skall hållas i Budapest år 1994 och därefter periodvis enligt vad som är lämpligt.

MODIFICATION TO SECTION V OF THE VALLETTA PROVISIONS FOR A CSCE PROCEDURE FOR PEACEFUL SETTLEMENT OF DISPUTES

Section V of the Valletta Provisions for a CSCE Procedure for Peaceful Settlement of Disputes should read as follows:

Section V

1. A CSCE Dispute Settlement Mechanism consists of one or more members, selected by common agreement of the parties to a dispute from a register of qualified candidates maintained by the nominating institution. The register comprises the names of up to four persons nominated by each participating State desiring to do so. No member of a Mechanism may be a national of, or permanently resident in the territory of any State involved in the dispute. By agreement between the parties, a Mechanism may include members whose names are not included in the register.

2. If the parties to a dispute have not reached agreement on the composition of a Mechanism within two months from the initial request of a party for the establishment of a Mechanism, the Senior Official of the nominating institution will, in consultation with the parties to the dispute, select seven names from the register. If the Senior Official of the nominating institution is a national of any of the States involved in the dispute, his functions will be performed by the next most senior official who is not such a national.

ÄNDRING AV AVSNITT V I VALLETTABESTÄMMELSENA OM ETT ESK-FÖRFARANDE FÖR EN FREDLIG LÖSNING AV TVISTER

Avsnitt V i Vallettabestämmelserna om ett ESK-förfarande för fredlig lösning av tvister skall ha följande lydelse:

Avsnitt V

1. En ESK-tvistlösningsmekanism består av en eller flera medlemmar utvalda i samförstånd mellan de tvistande parterna från den lista över kvalificerade kandidater som förs av den nominerande institutionen. Listan omfattar namnen på högst fyra personer nominerade av varje deltagande stat som så önskar. Ingen medlem av en mekanism får vara medborgare i en stat som är inblandad i tvisten eller vara permanent bosatt inom dess territorium. Efter överenskommelse mellan parterna kan i en mekanism även ingå medlemmar vilkas namn inte finns upptagna på listan.

2. Om de tvistande parterna inte har nått fram till en överenskommelse om sammansättningen av en mekanism inom två månader från en parts inledande begäran om upprättandet av en mekanism skall chefen för den nominerande institutionen, i samråd med de tvistande parterna, välja ut sju namn från listan. Om chefen för den nominerande institutionen är medborgare i någon av de stater som är inblandade i tvisten skall hans uppgifter fullgöras av den högste tjänsteman vid institutionen som inte är medborgare enligt ovan.

3. Each party (*) to the dispute has the right to reject up to three of the nominees. The parties will *inform the nominating institution of the rejections*, if any, within one month of having been informed of the nominations. This information will be confidential. After one month from the date of informing the parties of the nominations, the nominating institution will notify the parties of the composition of the Mechanism.

Note: The modification means that the time period under paragraph 2 is shortened by one month, that seven names should be selected instead of "less than six", and that paragraphs 4 and 5 will no longer apply.

3. Varje part (*) i tvisten har rätt att vägra att godkänna högst tre av kandidaterna. Parterna skall i så fall underrätta den nominerande institutionen om denna vägran inom en månad efter det att de underrättats om nomineringarna. Denna underrättelse skall vara förtrolig. Efter en månad från den dag då parterna underrättats om nomineringarna skall den nominerande institutionen underrätta parterna om mekanismens sammansättning.

Anmärkning: Ändringen innebär att den tid som avses i punkt 2 förkortas med en månad, att sju namn skall utväljas i stället för "färre än sex" och att punkterna 4 och 5 inte längre skall tillämpas.

(*) The problems arising when the parties are more than two will require further consideration.

(*) De problem som uppstår när parterna är fler än två kommer att behöva övervägas ytterligare.

CONVENTION ON CONCILIATION AND ARBITRATION WITHIN THE CSCE

The States parties to this Convention, being States participating in the Conference on Security and Co-operation in Europe,

Conscious of their obligation, as provided for in Article 2, paragraph 3, and Article 33 of the Charter of the United Nations, to settle their disputes peacefully;

Emphasizing that they do not in any way intend to impair other existing institutions or mechanisms, including the International Court of Justice, the European Court of Human Rights, the Court of Justice of the European Communities and the Permanent Court of Arbitration;

Reaffirming their solemn commitment to settle their disputes through peaceful means and their decision to develop mechanisms to settle disputes between participating States;

Recalling that full implementation of all CSCE principles and commitments constitutes in itself an essential element in preventing disputes between the CSCE participating States;

Concerned to further and strengthen the commitments stated, in particular, in the Report of the Meeting of Experts on Peaceful Settlement of Disputes adopted at Valletta and endorsed by the CSCE Council of Ministers of Foreign Affairs at its meeting in Berlin on 19 and 20 June 1991,

Have agreed as follows:

KONVENTION OM FÖRLIKNING OCH SKILJEDOM INOM ESK

De stater som är parter i denna konvention, och som deltar i Europeiska säkerhetskonferensen,

som är medvetna om sin skyldighet, enligt artikel 2, punkt 3, och artikel 33 i Förenta nationernas stadga, att lösa sina tvister med fredliga medel;

som betonar att de inte på något sätt avser att skapa hinder för andra befintliga institutioner eller mekanismer, inbegripet Internationella domstolen, Europadomstolen för mänskliga rättigheter, Europeiska gemenskapernas domstol samt Permanenta skiljedomstolen;

som på nytt bekräftar sitt högtidliga åtagande att lösa sina tvister med fredliga medel och sitt beslut att utveckla mekanismer för tvistlösning mellan deltagande stater;

som erinrar om att ett fullständigt genomförande av alla principer och åtaganden inom ESK:s ram i sig utgör en betydelsefull faktor för att förhindra tvister mellan de stater som deltar i ESK;

som är angelägna om att utveckla och stärka de åtaganden som anges framför allt i rapporten från expertmötet om fredlig lösning av tvister, vilken antogs i Valletta och bekräftades av ESK:s ministerråd vid dess möte i Berlin den 19 och 20 juni 1991,

har kommit överens om följande.

CHAPTER I – GENERAL PROVISIONS

Article 1

Establishment of the Court

A Court of Conciliation and Arbitration shall be established to settle, by means of conciliation and, where appropriate, arbitration, disputes which are submitted to it in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

Conciliation Commissions and Arbitral Tribunals

1. Conciliation shall be undertaken by a Conciliation Commission constituted for each dispute. The Commission shall be made up of conciliators drawn from a list established in accordance with the provisions of Article 3.

2. Arbitration shall be undertaken by an Arbitral Tribunal constituted for each dispute. The Tribunal shall be made up of arbitrators drawn from a list established in accordance with the provisions of Article 4.

3. Together, the conciliators and arbitrators shall constitute the Court of Conciliation and Arbitration within the CSCE, hereinafter referred to as "the Court".

Article 3

Appointment of Conciliators

1. Each State party to this Convention shall appoint, within two months following its entry into force, two conciliators of whom at least one is a national of that State. The other may be a national of another CSCE participating

KAPITEL I – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Inrättande av domstolen

En förliknings- och skiljedomstol skall inrättas för att genom förlikning och, när så är lämpligt, genom skiljedom lösa tvister som hänskjuts till den i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 2

Förlikningskommissioner och skiljedomstolar

1. Förlikning skall handläggas av en förlikningskommission tillsatt för varje tvist. Kommissionen skall bestå av förlikningsmän som valts ut från en lista som upprättats i enlighet med bestämmelserna i artikel 3.

2. Skiljedom skall handläggas av en skiljedomstol inrättad för varje tvist. Domstolen skall bestå av skiljedomare som valts ut från en lista som upprättats i enlighet med bestämmelserna i artikel 4.

3. Förlikningsmännen och skiljedomarna skall tillsammans utgöra Förliknings- och skiljedomstolen inom ESK, nedan kallad "Domstolen".

Artikel 3

Tillsättning av förlikningsmän

1. Varje stat som är part i denna konvention skall inom två månader efter dess ikraftträdande tillsätta två förlikningsmän, av vilka minst en är medborgare i staten i fråga. Den andra får vara medborgare i en annan stat som

State. A State which becomes party to this Convention after its entry into force shall appoint its conciliators within two months following the entry into force of this Convention for the State concerned.

2. The conciliators must be persons holding or having held senior national or international positions and possessing recognized qualifications in international law, international relations, or the settlement of disputes.

3. Conciliators shall be appointed for a renewable period of six years. Their functions may not be terminated by the appointing State during their term of office. In the event of death, resignation or inability to attend recognized by the Bureau, the State concerned shall appoint a new conciliator; the term of office of the new conciliator shall be the remainder of the term of office of the predecessor.

4. Upon termination of their period of office, conciliators shall continue to hear any cases that they are already dealing with.

5. The names of the conciliators shall be notified to the Registrar, who shall enter them into a list, which shall be communicated to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

Article 4

Appointment of Arbitrators

1. Each State party to this Convention shall appoint, within two months following its entry into force, one arbitrator and one alternate, who may be its nationals or nationals of any other CSCE participating State. A State which becomes Party to this Convention after its

deltar i ESK. En stat som blir part i denna konvention efter dess ikraftträdande skall, inom två månader efter konventionens ikraftträdande i förhållande till den berörda staten, tillsätta sina förlikningsmän.

2. Förlikningsmännen skall vara personer som innehar eller har innehaft höga nationella eller internationella tjänster och som har allmänt erkända kvalifikationer vad avser internationell rätt, internationella relationer eller tvistlösning.

3. Förlikningsmännen skall tillsättas för en sexårsperiod som kan förnyas. De får inte skiljas från sitt uppdrag av den utnämmande staten under mandattiden. Föreligger dödsfall, fråntädande eller av presidiet konstaterat förhinder, skall den berörda staten tillsätta en ny förlikningsman. Den nye förlikningsmannens mandattid skall omfatta den period som återstår av hans företrädares mandattid.

4. Efter det att deras mandattid har upphört skall förlikningsmännen fortsätta behandla ärenden som de redan handlägger.

5. Förlikningsmännens namn skall meddelas domstolens sekreterare, som skall föra upp dem på en förteckning att lämnas till ESK:s sekretariat för vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

Artikel 4

Tillsättning av skiljedomare

1. Varje stat som är part i denna konvention skall inom två månader efter dess ikraftträdande tillsätta en skiljedomare och en suppleant, som kan vara medborgare i den berörda staten eller i en annan stat som deltar i ESK. En stat som blir part i denna konvention efter

entry into force shall appoint its arbitrator and the alternate within two months of the entry into force of this Convention for that State.

2. Arbitrators and their alternates must possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices or must be jurisconsults of recognized competence in international law.

3. Arbitrators and their alternates are appointed for a period of six years, which may be renewed once. Their functions may not be terminated by the appointing State party during their term of office. In the event of death, resignation or inability to attend, recognized by the Bureau, the arbitrator shall be replaced by his or her alternate.

4. If an arbitrator and his or her alternate die, resign or are both unable to attend, the fact being recognized by the Bureau, new appointments will be made in accordance with paragraph 1. The new arbitrator and his or her alternate shall complete the term of office of their predecessors.

5. The Rules of the Court may provide for a partial renewal of the arbitrators and their alternates.

6. Upon expiry of their term of office, arbitrators shall continue to hear any cases that they are already dealing with.

7. The names of the arbitrators shall be notified to the Registrar, who shall enter them into a list, which shall be communicated to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

dess ikraftträdande skall, inom två månader efter konventionens ikraftträdande i förhållande till den berörda staten, tillsätta sin skiljedomare och suppleant.

2. Skiljedomarna och deras suppleanter skall ha de kvalifikationer som i deras respektive länder krävs för utnämning till de högsta domarämbetena eller vara rättslärda med allmänt erkända kvalifikationer i internationell rätt.

3. Skiljedomarna och deras suppleanter tillsätts för en sexårsperiod, som kan förnyas en gång. De får inte skiljas från sitt uppdrag av den utnämmande staten under mandattiden. Föreligger dödsfall, frånträdande eller av presidiet konstaterat förhinder, skall skiljedomaren ersättas av sin suppleant.

4. Om en skiljedomare och hans eller hennes suppleant dör, frånträder eller har av presidiet konstaterat förhinder, skall nytillsättningar ske i enlighet med punkt 1. Den nya skiljedomaren och hans eller hennes suppleant skall fullfölja sina företrädares mandatperiod.

5. Domstolens procedurregler kan innefatta bestämmelser om att nytillsättning av skiljedomarna och deras suppleanter skall ske partiellt.

6. Vid utgången av deras mandattid skall skiljedomarna fortsätta behandla mål som de redan handlägger.

7. Domstolens sekreterare skall underrättas om skiljedomarnas namn och föra upp dem på en lista som skall lämnas till ESK:s sekretariat för vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

Article 5

Independence of the Members of the Court and of the Registrar

The conciliators, the arbitrators and the Registrar shall perform their functions in full independence. Before taking up their duties, they shall make a declaration that they will exercise their powers impartially and conscientiously.

Article 6

Privileges and Immunities

The conciliators, the arbitrators, the Registrar and the agents and counsel of the parties to a dispute shall enjoy, while performing their functions in the territory of the States parties to this Convention, the privileges and immunities accorded to persons connected with the International Court of Justice.

Article 7

Bureau of the Court

1. The Bureau of the Court shall consist of a President, a Vice-President and three other members.
2. The President of the Court shall be elected by the members of the Court from among their number. The President presides over the Bureau.
3. The conciliators and the arbitrators shall each elect from among their number two members of the Bureau and their alternates.
4. The Bureau shall elect its Vice-President from among its members. The Vice-President shall be a conciliator if the President is an arbitrator, and an arbitrator if the President is a conciliator.

Artikel 5

Domstolens ledamöters och sekreterares oavhängighet

Förlikningsmännen, skiljedomarna och domstolens sekreterare skall utföra sina uppgifter helt oavhängigt. Innan de träder i tjänst skall de avge en förklaring att de skall utöva sitt uppdrag opartiskt och samvetsgrant.

Artikel 6

Immunitet och privilegier

Förlikningsmännen, skiljedomarna, domstolens sekreterare och de tvistande parternas ombud och juridiska biträden skall, medan de fullgör sitt uppdrag inom konventionsstaternas territorium, åtnjuta samma immunitet och privilegier som personer knutna till Internationella domstolen åtnjuter.

Artikel 7

Domstolens presidium

1. Domstolens presidium skall bestå av en president, en vice president och tre övriga ledamöter.
2. Domstolens president skall utses bland domstolens ledamöter av dem själva. Presidenten leder presidiet sammanträden.
3. Förlikningsmännen och skiljedomarna skall var för sig inom sin krets välja två ledamöter av presidiet och deras suppleanter.
4. Presidiet skall välja sin vice president bland sina ledamöter. Vice presidenten skall vara förlikningsman om presidenten är skiljedomare och skiljedomare om presidenten är förlikningsman.

5. The Rules of the Court shall establish the procedures for the election of the President as well as of the other members of the Bureau and their alternates.

Article 8

Decision-Making Procedure

1. The decisions of the Court shall be taken by a majority of the members participating in the vote. Those abstaining shall not be considered participating in the vote.
2. The decisions of the Bureau shall be taken by a majority of its members.
3. The decisions of the Conciliation Commissions and the Arbitral Tribunals shall be taken by a majority of their members, who may not abstain from voting.
4. In the event of a tied vote, the vote of the presiding officer shall prevail.

Article 9

Registrar

The Court shall appoint its Registrar and may provide for the appointment of such other officers as may be necessary. The staff regulations of the Registry shall be drawn up by the Bureau and adopted by the States parties to this Convention.

Article 10

Seat

1. The seat of the Court shall be established in Geneva.
2. At the request of the parties to the dispute and in agreement with the Bureau, a Concili-

5. Domstolens procedurregler skall fastställa förfaranden för valet av president samt av övriga ledamöter av presidiet och deras suppleanter.

Artikel 8

Förfarande vid beslutsfattande

1. Domstolens beslut skall fattas av en majoritet av de ledamöter som deltar i omröstningen. De som avstår från att rösta skall inte anses ha deltagit i omröstningen.
2. Presidiets beslut skall fattas med en majoritet av dess ledamöter.
3. Förlikningskommissionernas och skiljdomstolarnas beslut skall fattas av en majoritet av dess ledamöter, vilka inte får avstå från att rösta.
4. Vid lika röstetal skall den sittande ordförandens röst vara utslagsgivande.

Artikel 9

Domstolens sekreterare

Domstolen skall utse sin sekreterare och får vidta åtgärder för tillsättning av de övriga befattningshavare som kan behövas. Sekretariatets personalregler skall upprättas av presidiet och antas av konventionsstaterna.

Artikel 10

Säte

1. Domstolen skall ha sitt säte i Genève.
2. På begäran av de tvistande parterna och med presidiets samtycke kan en förliknings-

ation Commission or an Arbitral Tribunal may meet at another location.

Article 11

Rules of the Court

1. The Court shall adopt its own Rules, which shall be subject to approval by States parties to this Convention.

2. The Rules of the Court shall establish, in particular, the rules of procedure to be followed by the Conciliation Commissions and Arbitral Tribunals constituted pursuant to this Convention. They shall state which of these rules may not be waived by agreement between the parties to the dispute.

Article 12

Working Languages

The Rules of the Court shall establish rules on the use of languages.

Article 13

Financial Protocol

Subject to the provisions of Article 17, all the costs of the Court shall be met by the States parties to this Convention. The provisions for the calculation of the costs; for the drawing up and approval of the annual budget of the Court; for the distribution of the costs among the States parties to this Convention; for the audit of the accounts of the Court; and for related matters, shall be contained in a Financial Protocol to be adopted by the Committee of Senior Officials. A State becomes bound by the Protocol on becoming a party to this Convention.

kommission eller en skiljedomstol sammanträda på annan plats.

Artikel 11

Domstolens procedurregler

1. Domstolen skall anta sina egna procedurregler, som skall underställas konventionsstaterna för godkännande.

2. Domstolens procedurregler skall särskilt fastställa vilka procedurregler som skall följas av de förlikningskommissioner och skiljedomstolar som inrättats med stöd av denna konvention. De skall ange vilka av dessa procedurregler som skall vara indispositiva.

Artikel 12

Arbetspråk

Domstolens procedurregler skall fastställa regler om vilka språk som skall vara arbetspråk.

Artikel 13

Finansprotokoll

Med undantag av bestämmelserna i artikel 17 skall Domstolens alla kostnader bestridas av konventionsstaterna. Bestämmelserna avseende kostnadsberäkning, upprättande och godkännande av Domstolens årliga budget, fördelning av kostnaderna mellan konventionsstaterna, revision av Domstolens räkenskaper och liknande frågor skall innefattas i ett finansprotokoll, vilket skall antas av ämbetsmannakommittén. En stat blir bunden av protokollet när den blir part i denna konvention.

Article 14

Periodic Report

The Bureau shall annually present to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials a report on the activities under this Convention.

Article 15

Notice of Requests for Conciliation or Arbitration

The Registrar of the Court shall give notice to the CSCE Secretariat of all requests for conciliation or arbitration, for immediate transmission to the CSCE participating States.

Article 16

Conduct of Parties – Interim Measures

1. During the proceedings, the parties to the dispute shall refrain from any action which may aggravate the situation or further impede or prevent the settlement of the dispute.
2. The Conciliation Commission may draw the attention of the parties to the dispute submitted to it to the measures the parties could take in order to prevent the dispute from being aggravated or its settlement made more difficult.
3. The Arbitral Tribunal constituted for a dispute may indicate the interim measures that ought to be taken by the parties to the dispute in accordance with the provisions of Article 26, paragraph 4.

Artikel 14

Periodisk rapport om verksamheten

Presidiet skall årligen genom ämbetsmannakommittén till ESK:s ministerråd överlämna en rapport om verksamheten enligt denna konvention.

Artikel 15

Notifikation om begäran om förlikning eller skiljedom

Domstolens sekreterare skall till ESK-sekretariatet sända en notifikation om varje begäran om förlikning eller skiljedom, för omedelbar vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

Artikel 16

Parternas uppträdande – interimåtgärder

1. Under förfarandet skall de tvistande parterna avstå från varje åtgärd som kan förvärra situationen eller ytterligare försvåra eller hindra en lösning av tvisten.
2. Förlikningskommissionen kan uppmärksamma parterna i den tvist som hänskjutits till den på de åtgärder som parterna skulle kunna vidta för att förhindra att tvisten blir allvarligare eller att dess lösning försvåras.
3. Den skiljedomstol som upprättats med anledning av en tvist kan ange vilka interimåtgärder som bör vidtas av de tvistande parterna i enlighet med bestämmelserna i artikel 26, punkt 4.

6. In the event of disagreement between the parties to the dispute with regard to the competence of the Commission or the Tribunal, the decision in the matter shall rest with the Commission or the Tribunal.

CHAPTER III – CONCILIATION

Article 20

Request for the Constitution of a Conciliation Commission

1. Any State party to this Convention may lodge an application with the Registrar requesting the constitution of a Conciliation Commission for a dispute between it and one or more other States parties. Two or more States parties may also jointly lodge an application with the Registrar.

2. The constitution of a Conciliation Commission may also be requested by agreement between two or more States parties or between one or more States parties and one or more other CSCE participating States. The agreement shall be notified to the Registrar.

Article 21

Constitution of the Conciliation Commission

1. Each party to the dispute shall appoint, from the list of conciliators established in accordance with Article 3, one conciliator to sit on the Commission.

2. When more than two States are parties to the same dispute, the States asserting the same interest may agree to appoint one single conciliator. If they do not so agree, each of the two sides to the dispute shall appoint the same

6. I händelse av oenighet mellan de tvistande parterna vad gäller kommissionens eller skiljedomstolens behörighet, skall kommissionen eller skiljedomstolen själv fatta beslut i frågan.

KAPITEL III – FÖRLIKNING

Artikel 20

Ansökan om tillsättning av en förlikningskommission

1. Varje konventionsstat får hos Domstolens sekreterare genom en begäran ansöka om tillsättning av en förlikningskommission för en tvist mellan denna stat och en eller flera andra konventionsstater. Två eller flera konventionsstater får också gemensamt inge en begäran till Domstolens sekreterare.

2. En ansökan om tillsättning av en förlikningskommission kan också framföras gemensamt av två eller flera konventionsstater eller av en eller flera konventionsstater och en eller flera andra stater som deltar i ESK. Domstolens sekreterare skall notifieras om den gemensamma ansökan.

Artikel 21

Tillsättning av en förlikningskommission

1. Varje part i en tvist skall från den förteckning över förlikningsmän som upprättats i enlighet med artikel 3 utse en förlikningsman att ingå i kommissionen.

2. När fler än två stater är parter i samma tvist, får de stater som har samma anspråk komma överens om att utse en enda förlikningsman. Om de inte enas om detta, skall var och en av de båda sidorna i tvisten utse samma antal för-

number of conciliators up to a maximum decided by the Bureau.

3. Any State which is a party to a dispute submitted to a Conciliation Commission and which is not a party to this Convention, may appoint a person to sit on the Commission, either from the list of conciliators established in accordance with Article 3, or from among other persons who are nationals of a CSCE participating State. In this event, for the purpose of examining the dispute, such persons shall have the same rights and the same obligations as the other members of the Commission. They shall perform their functions in full independence and shall make the declaration required by Article 5 before taking their seats on the Commission.

4. As soon as the application or the agreement whereby the parties to a dispute have requested the constitution of a Conciliation Commission is received, the President of the Court shall consult the parties to the dispute as to the composition of the rest of the Commission.

5. The Bureau shall appoint three further conciliators to sit on the Commission. This number can be increased or decreased by the Bureau, provided it is uneven. Members of the Bureau and their alternates, who are on the list of conciliators, shall be eligible for appointment to the Commission.

6. The Commission shall elect its Chairman from among the members appointed by the Bureau.

7. The Rules of the Court shall stipulate the procedures applicable if an objection is raised to one of the members appointed to sit on the

likningsmän upp till det maximiantal som fastställts av presidiet.

3. Varje icke-konventionsstat som är part i en tvist, vilken hänskjutits till en förlikningskommission, får utse en person att ingå i kommissionen, antingen från den förteckning över förlikningsmän som upprättats i enlighet med artikel 3 eller bland andra personer som är medborgare i en stat som deltar i ESK. Personerna i fråga skall, i och för sitt uppdrag med att utreda tvisten, ha samma rättigheter och skyldigheter som övriga medlemmar i kommissionen. De skall fullt oavhängigt fullgöra sina uppdrag och avge förklaring enligt artikel 5 innan de intar sina platser i kommissionen.

4. Så snart den begäran eller den gemensamma ansökan har mottagits, genom vilken de tvistande parterna har begärt att en förlikningskommission skall tillsättas, skall Domstolens president samråda med de tvistande parterna vad avser sammansättningen i övrigt av kommissionen.

5. Presidiet skall utse ytterligare tre förlikningsmän att ingå i kommissionen. Antalet kan ökas eller minskas av presidiet, under förutsättning att det är ojämnt. Ledamöter av presidiet och deras suppleanter, som finns uppsatta på förteckningen över förlikningsmän, skall vara valbara till kommissionen.

6. Kommissionen skall välja sin ordförande bland de ledamöter som presidiet utsett.

7. Domstolens procedurregler skall stipulera vilka förfaranden som skall tillämpas om invändning görs mot någon av de medlemmar

Commission or if that member is unable to or refuses to sit at the commencement or in the course of the proceedings.

8. Any question as to the application of this article shall be decided by the Bureau as a preliminary matter.

Article 22

Procedure for the Constitution of a Conciliation Commission

1. If the constitution of a Conciliation Commission is requested by means of an application, the application shall state the subject of the dispute, the name of the party or parties against which the application is directed, and the name of the conciliator or conciliators appointed by the requesting party or parties to the dispute. The application shall also briefly indicate the means of settlement previously resorted to.

2. As soon as an application has been received, the Registrar shall notify the other party or parties to the dispute mentioned in the application. Within a period of fifteen days from the notification, the other party or parties to the dispute shall appoint the conciliator or conciliators of their choice to sit on the Commission. If, within this period, one or more parties to the dispute have not appointed the member or members of the Commission whom they are entitled to appoint, the Bureau shall appoint the appropriate number of conciliators. Such appointment shall be made from among the conciliators appointed in accordance with Article 3 by the party or each of the parties involved or, if those parties have not

som utsetts att ingå i kommissionen eller om denna medlem i början av eller under förfarandet är förhindrad eller avstår från att ingå i kommissionen.

8. Varje fråga rörande tillämpningen av denna artikel skall av presidiet avgöras som en preliminär fråga.

Artikel 22

Förfarande vid tillsättande av en förlikningskommission

1. Om frågan om tillsättande av en förlikningskommission anhängiggjorts genom begäran, skall denna begäran innehålla en uppgift om anledningen till tvisten, namn på den part eller de parter mot vilka ansökan riktar sig samt namn på den förlikningsman eller de förlikningsmän som tillsatts av den ansökande parten eller de ansökande parterna i tvisten. I begäran skall också kort anges vilka medel för tvistlösning som man tidigare har använt sig av.

2. Så snart en begäran har mottagits, skall Domstolens sekreterare notificera den andra parten eller de andra parterna i tvisten enligt begäran. Inom femton dagar från tidpunkten för notifikationen skall den andra parten eller de andra parterna i tvisten utse en eller flera förlikningsmän efter eget val att ingå i kommissionen. Om en eller flera parter i tvisten inte under denna tid har utsett den medlem eller de medlemmar i kommissionen som de har rätt att utse, skall presidiet utse det lämpliga antalet förlikningsmän. Dessa skall utses bland de förlikningsmän som utsetts i enlighet med artikel 3 av den part eller var och en av de berörda parterna eller, om dessa parter ännu inte har utsett förlikningsmän, bland de övriga

yet appointed conciliators, from among the other conciliators not appointed by the other party or parties to the dispute.

3. If the constitution of a Conciliation Commission is requested by means of an agreement, the agreement shall state the subject of the dispute. If there is no agreement, in whole or in part, concerning the subject of the dispute, each party thereto may formulate its own position in respect of such subject.

4. At the same time as the parties request the constitution of a Conciliation Commission by agreement, each party shall notify the Registrar of the name of the conciliator or conciliators whom it has appointed to sit on the Commission.

Article 23

Conciliation Procedure

1. The conciliation proceedings shall be confidential and all parties to the dispute shall have the right to be heard. Subject to the provisions of Articles 10 and 11 and the Rules of the Court, the Conciliation Commission shall, after consultation with the parties to the dispute, determine the procedure.

2. If the parties to the dispute agree thereon, the Conciliation Commission may invite any State party to this Convention which has an interest in the settlement of the dispute to participate in the proceedings.

Article 24

Objective of Conciliation

The Conciliation Commission shall assist the parties to the dispute in finding a settlement in accordance with international law and their CSCE commitments.

förlkningsmän som inte utsetts av den andra parten eller de andra parterna i tvisten.

3. En gemensam ansökan om tillsättandet av en förlikningskommission skall ange föremålet för tvisten. Om det föreligger oenighet mellan parterna, helt eller delvis, rörande bestämmandet av tvistefrågan, får varje tvistande part formulera sin egen ståndpunkt i denna fråga.

4. Samtidigt som parterna gemensamt begär att en förlikningskommission skall tillsättas, skall varje part underrätta Domstolens sekreterare om namnet på den eller de förlikningsmän som den har utsett att ingå i kommissionen.

Artikel 23

Förlikningsförfarande

1. Förlikningsförfarandet skall vara konfidentiellt och alla tvistande parter skall ha rätt att bli hörda. Förlikningskommissionen skall, efter samråd med de tvistande parterna, fastställa förfarandet under hänsynstagande till bestämmelserna i artiklarna 10 och 11 samt Domstolens regler.

2. Om de tvistande parterna samtycker, får förlikningskommissionen erbjuda en konventionsstat, vars intressen berörs av lösningen av tvisten, att delta i förhandlingarna.

Artikel 24

Förlikningens syfte

Förlikningskommissionen skall bistå de tvistande parterna med att finna en lösning i enlighet med internationell rätt och deras åtaganden inom ramen för ESK.

Article 25

Result of the Conciliation

1. If, during the proceedings, the parties to the dispute, with the help of the Conciliation Commission, reach a mutually acceptable settlement, they shall record the terms of this settlement in a summary of conclusions signed by their representatives and by the members of the Commission. The signing of the document shall conclude the proceedings. The CSCE Council shall be informed through the Committee of Senior Officials of the success of the conciliation.

2. When the Conciliation Commission considers that all the aspects of the dispute and all the possibilities of finding a solution have been explored, it shall draw up a final report. The report shall contain the proposals of the Commission for the peaceful settlement of the dispute.

3. The report of the Conciliation Commission shall be notified to the parties to the dispute, which shall have a period of thirty days in which to examine it and inform the Chairman of the Commission whether they are willing to accept the proposed settlement.

4. If a party to the dispute does not accept the proposed settlement, the other party or parties are no longer bound by their own acceptance thereof.

5. If, within the period prescribed in paragraph 3, the parties to the dispute have not accepted the proposed settlement, the report shall be forwarded to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials.

Artikel 25

Förlikningens resultat

1. Om de tvistande parterna under förhandlingen når en ömsesidigt godtagbar lösning med hjälp av förlikningskommissionen, skall de protokollföra villkoren för denna lösning i sammanfattande slutsatser undertecknade av deras företrädare och av kommissionens ledamöter. Undertecknandet av dokumentet skall avsluta förfarandet. ESK:s ministerråd skall genom ämbetsmannakommittén underrättas om att förlikningsförfarandet lyckats.

2. När förlikningskommissionen anser att alla aspekter av tvisten och alla möjligheter att finna en lösning har utretts, skall den upprätta en slutrapport. Rapporten skall innehålla kommissionens förslag till en fredlig lösning av tvisten.

3. De tvistande parterna skall notifieras om förlikningskommissionens rapport och få trettio dagar på sig för att granska den och underrätta kommissionens ordförande huruvida de är villiga att godta den föreslagna lösningen.

4. Om en tvistande part inte godtar den föreslagna lösningen, är den andra parten eller de andra parterna inte längre bundna av sitt eget godtagande av denna.

5. Om de tvistande parterna inte har godtagit den föreslagna lösningen inom den i punkt 3 föreskrivna tiden, skall rapporten vidarebefordras till ESK:s ministerråd, genom ämbetsmannakommittén.

6. A report shall also be drawn up which provides immediate notification to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials of circumstances where a party fails to appear for conciliation or leaves a procedure after it has begun.

CHAPTER IV – ARBITRATION

Article 26

Request for the Constitution of an Arbitral Tribunal

1. A request for arbitration may be made at any time by agreement between two or more States parties to this Convention or between one or more States parties to this Convention and one or more other CSCE participating States.

2. The States parties to this Convention may at any time by a notice addressed to the Depositary declare that they recognize as compulsory, *ipso facto* and without special agreement, the jurisdiction of an Arbitral Tribunal, subject to reciprocity. Such a declaration may be made for an unlimited period or for a specified time. It may cover all disputes or exclude disputes concerning a State's territorial integrity, national defence, title to sovereignty over land territory, or competing claims with regard to jurisdiction over other areas.

3. A request for arbitration against a State party to this Convention which has made the declaration specified in paragraph 2 may be made by means of an application to the Registrar only after a period of thirty days after the report of the Conciliation Commission which has dealt with the dispute has been transmitted to the CSCE Council in accordance with the provisions of Article 25, paragraph 5.

6. En rapport skall också upprättas, rörande omständigheterna då en part underlåter att infinna sig till förlikning eller avbryter en förhandling efter det att den inletts, för omedelbar notifikation till ESK:s ministerråd genom ämbetsmannakommittén.

KAPITEL IV – SKILJEDOM

Artikel 26

Ansökan om tillsättning av en skiljedomstol

1. En gemensam ansökan om skiljedom kan framställas när som helst av två eller flera konventionsstater eller en eller flera konventionsstater och en eller flera andra stater som deltar i ESK.

2. Konventionsstaterna får när som helst genom anmälan till depositarien förklara att de, *ipso facto* och utan särskild överenskommelse, erkänner en skiljedomstols obligatoriska domsmakt, under förutsättning av reciprocitet. En sådan förklaring kan göras för obegränsad tid eller för en angiven tidsperiod. Den kan täcka alla slags tvister eller utesluta tvister rörande en stats territoriella integritet, nationella försvar, rätt till suveränitet över landterritorium eller konkurrerande krav vad avser jurisdiktion över andra områden.

3. En ansökan om skiljedom mot en konventionsstat som har avgivit en förklaring enligt punkt 2 kan göras genom en begäran till domstolens sekreterare tidigast efter trettio dagar sedan förlikningskommissionens rapport om tvisten har överlämnats till ESK:s ministerråd i enlighet med bestämmelserna i artikel 25, punkt 5.

4. When a dispute is submitted to an Arbitral Tribunal in accordance with this article, the Tribunal may, on its own authority or at the request of one or all of the parties to the dispute, indicate interim measures that ought to be taken by the parties to the dispute to avoid an aggravation of the dispute, greater difficulty in reaching a solution, or the possibility of a future award of the Tribunal becoming unenforceable owing to the conduct of one or more of the parties to the dispute.

Article 27

Cases Brought before an Arbitral Tribunal

1. If a request for arbitration is made by means of an agreement, it shall indicate the subject of the dispute. If there is no agreement, in whole or in part, concerning the subject of the dispute, each party thereto may formulate its own position in respect of such subject.

2. If a request for arbitration is made by means of an application, it shall indicate the subject of the dispute, the States party or parties to this Convention against which it is directed, and the main elements of fact and law on which it is grounded. As soon as the application is received, the Registrar shall notify the other States party or parties mentioned in the application.

Article 28

Constitution of the Arbitral Tribunal

1. When a request for arbitration is submitted, an Arbitral Tribunal shall be constituted.

4. När en tvist hänskjuts till en skiljedomstol i enlighet med denna artikel får skiljedomstolen på eget initiativ eller på ansökan av en eller alla tvistande parter ange de interimåtgärder som bör vidtas av de tvistande parterna för att undvika att tvisten blir allvarigare, att det blir svårare att nå en lösning eller att den skiljedom som domstolen senare skall meddela blir omöjlig att verkställa på grund av en eller flera tvistande parters uppträdande.

Artikel 27

Frågor som anhängiggjorts inför en skiljedomstol

1. I en gemensam ansökan om skiljedom skall anges vilken fråga som är föremål för tvisten. Om det föreligger oenighet mellan parterna, helt eller delvis, rörande bestämmandet av tvistefrågan, får varje tvistande part formulera sin egen ståndpunkt i denna fråga.

2. Om en ansökan om skiljedom sker genom begäran, skall i denna anges vilken fråga som är föremål för tvisten, vilken konventionsstat eller vilka konventionsstater den är riktad mot samt de huvudsakliga faktiska och juridiska omständigheter som den är grundad på. Så snart begäran mottagits skall Domstolens sekreterare notifiera den andra konventionsstaten eller de övriga konventionsstater som nämns i begäran.

Artikel 28

Inrättande av en skiljedomstol

1. När en ansökan om skiljedom inges skall en skiljedomstol inrättas.

2. The arbitrators appointed by the parties to the dispute in accordance with Article 4 are *ex officio* members of the Tribunal. When more than two States are parties to the same dispute, the States asserting the same interest may agree to appoint one single arbitrator.

3. The Bureau shall appoint, from among the arbitrators, a number of members to sit on the Tribunal so that the members appointed by the Bureau total at least one more than the *ex officio* members. Members of the Bureau and their alternates, who are on the list of arbitrators, shall be eligible for appointment to the Tribunal.

4. If an *ex officio* member is unable to attend or has previously taken part in any capacity in the hearings of the case arising from the dispute submitted to the Tribunal, that member shall be replaced by his or her alternate. If the alternate is in the same situation, the State involved shall appoint a member to examine the dispute pursuant to the terms and conditions specified in paragraph 5. In the event of a question arising as to the capacity of a member or of his or her alternate to sit on the Tribunal, the matter shall be decided by the Bureau.

5. Any State, which is a party to a dispute submitted to an Arbitral Tribunal and which is not party to this Convention, may appoint a person of its choice to sit on the Tribunal, either from the list of arbitrators established in accordance with Article 4 or from among other persons who are nationals of a CSCE participating State. Any person thus appointed must meet the conditions specified in Article 4, paragraph 2, and for the purpose of examining the dispute, shall have the same rights and obligations as the other members of the Tribunal.

2. De skiljedomare som i enlighet med artikel 4 har tillsatts av de tvistande parterna är *ex officio* ledamöter av skiljedomstolen. När fler än två stater är parter i samma tvist, kan de stater som har samma anspråk komma överens om att utse en enda skiljedomare.

3. Presidiet skall bland skiljedomarna utse ett antal ledamöter att ingå i skiljedomstolen, så att antalet domare som utsetts av presidiet med minst en överstiger antalet *ex officio*-domare. Ledamöter av presidiet och deras suppleanter, som finns uppförda på förteckningen över skiljedomare, skall vara valbara till skiljedomstolen.

4. Om en *ex officio*-domare har förhinder eller tidigare i någon egenskap har deltagit i beredningen av ett ärende i samband med en till skiljedomstolen hänskjuten tvist, skall han eller hon ersättas av sin suppleant. Om suppleanten är i samma situation, skall den berörda staten utse en ledamot att behandla tvisten i enlighet med de villkor och betingelser som anges i punkt 5. För den händelse att en fråga uppstår rörande en ledamots eller dennes suppleants befogenhet att ingå i skiljedomstolen, skall ärendet avgöras av presidiet.

5. Varje stat som är part i en till skiljedomstol hänskjuten tvist och inte är konventionsstat kan utse en person efter sitt eget val att ingå i skiljedomstolen, antingen från den förteckning över skiljedomare som upprättats i enlighet med artikel 4 eller bland andra personer som är medborgare i en stat som deltar i ESK. En person som utsetts på detta sätt måste uppfylla de villkor som anges i artikel 4, punkt 2, och skall vad avser behandlingen av tvisten ha samma rättigheter och skyldigheter som övriga ledamöter av skiljedomstolen har. Perso-

The person shall perform his or her functions in full independence and shall make the declaration required by Article 5 before sitting on the Tribunal.

6. The Tribunal shall appoint its Chairman from among the members appointed by the Bureau.

7. In the event that one of the members of the Tribunal appointed by the Bureau is unable to attend the proceedings, that member shall not be replaced unless the number of members appointed by the Bureau falls below the number of *ex officio* members, or members appointed by the parties to the dispute in accordance with paragraph 5. In this event, one or more new members shall be appointed by the Bureau pursuant to paragraphs 3 and 4 of this article. A new Chairman will not be elected if one or more new members are appointed, unless the member unable to attend is the Chairman of the Tribunal.

Article 29

Arbitration Procedure

1. All the parties to the dispute shall have the right to be heard during the arbitration proceedings, which shall conform to the principles of a fair trial. The proceedings shall consist of a written part and an oral part.

2. The Arbitral Tribunal shall have, in relation to the parties to the dispute, the necessary fact-finding and investigative powers to carry out its tasks.

3. Any CSCE participating State which considers that it has a particular interest of a legal nature likely to be affected by the ruling of the Tribunal may, within fifteen days of the trans-

nen i fråga skall fullt oavhängigt fullgöra sina skyldigheter och före sitt inträde i skiljedomstolen avge den förklaring som krävs i artikel 5.

6. Skiljedomstolen skall utse sin ordförande bland de ledamöter som tillsatts av presidiet.

7. För den händelse att en av de ledamöter i skiljedomstolen som tillsatts av presidiet är förhindrad att delta i förhandlingarna, skall den ledamoten inte ersättas, om inte antalet ledamöter som tillsatts av presidiet därigenom kommer att understiga antalet *ex officio*-ledamöter eller ledamöter som tillsatts av de tvistande parterna i enlighet med punkt 5. I så fall skall en eller flera nya ledamöter tillsättas av presidiet i enlighet med punkterna 3 och 4 i denna artikel. Ny ordförande kommer inte att väljas när en eller flera nya ledamöter tillsätts, om inte den ledamot som har förhinder är ordförande i skiljedomstolen.

Artikel 29

Skiljeförfarande

1. Alla tvistande parter skall ha rätt att höras under skiljeförfarandet, som skall uppfylla principerna om en rättvis rättegång. Skiljeförfarandet skall bestå av en skriftlig och en muntlig del.

2. Skiljedomstolen skall i förhållande till de tvistande parterna ha de befogenheter för undersökning och utredning som är nödvändiga för att den skall kunna fullgöra sina uppgifter.

3. Varje stat som deltar i ESK och anser att den har ett konkret anspråk av rättslig natur som kan påverkas av ett beslut av skiljedomstolen får, inom femton dagar efter det att

mission of the notification by the CSCE Secretariat as specified in Article 15, address to the Registrar a request to intervene. This request shall be immediately transmitted to the parties to the dispute and to the Tribunal constituted for the dispute.

4. If the intervening State establishes that it has such an interest, it shall be authorized to participate in the proceedings in so far as may be required for the protection of this interest. The relevant part of the ruling of the Tribunal is binding upon the intervening State.

5. The parties to the dispute have a period of thirty days in which to address their observations regarding the request for intervention to the Tribunal. The Tribunal shall render its decision on the admissibility of the request.

6. The hearings in the Tribunal shall be held *in camera*, unless the Tribunal decides otherwise at the request of the parties to the dispute.

7. In the event that one or more parties to the dispute fail to appear, the other party or parties thereto may request the Tribunal to decide in favour of its or their claims. Before doing so, the Tribunal must satisfy itself that it is competent and that the claims of the party or parties taking part in the proceedings are well-founded.

Article 30

Function of the Arbitral Tribunal

The function of the Arbitral Tribunal shall be to decide, in accordance with international law, such disputes as are submitted to it. This provision shall not prejudice the power of the

ESK-sekretariatet har översänt den notifikation som anges i artikel 15, inge en ansökan om intervention till Domstolens sekreterare. Denna ansökan skall omedelbart vidarebefordras till de tvistande parterna och till den skiljedomstol som har inrättats med anledning av tvisten.

4. Om den intervenerande staten kan visa att den har ett sådant anspråk, skall den få tillstånd att delta i förhandlingarna i den mån detta kan behövas för skydd av anspråket. Relevanta delar av skiljedomstolens beslut är bindande för den intervenerande staten.

5. De tvistande parterna har trettio dagar på sig att till skiljedomstolen inge sina yttranden över en begäran om intervention. Skiljedomstolen skall ta ställning i frågan om rätt till intervention.

6. Skiljedomstolens sammanträden skall hållas inom stängda dörrar, om den inte på de tvistande parternas begäran beslutar annat.

7. För den händelse att en eller flera tvistande parter underlåter att inställa sig, får den andra parten eller de andra parterna i tvisten anmoda domstolen att besluta till förmån för sitt eller sina yrkanden. Innan skiljedomstolen gör detta, måste den förvissa sig om att den är behörig och att de yrkanden som framförts av närvarande part eller parter är välgrundade.

Artikel 30

Skiljedomstolens uppgift

Skiljedomstolens uppgift skall vara att i enlighet med den internationella rätten avgöra de tvister som hänskjuts till den. Denna bestämmelse skall inte hindra skiljedomstolens befo-

Tribunal to decide a case *ex aequo et bono*, if the parties to the dispute so agree.

Article 31

Arbitral Award

1. The award of the Arbitral Tribunal shall state the reasons on which it is based. If it does not represent in whole or in part the unanimous opinion of the members of the Arbitral Tribunal, any member shall be entitled to deliver a separate or dissenting opinion.

2. Subject to Article 29, paragraph 4, the award of the Tribunal shall have binding force only between the parties to the dispute and in respect of the case to which it relates.

3. The award shall be final and not subject to appeal. However, the parties to the dispute or one of them may request that the Tribunal interpret its award as to the meaning or scope. Unless the parties to the dispute agree otherwise, such request shall be made at the latest within six months after the communication of the award. After receiving the observations of the parties to the dispute, the Tribunal shall render its interpretation as soon as possible.

4. An application for revision of the award may be made only when it is based upon the discovery of some fact which is of such a nature as to be a decisive factor and which, when the award was rendered, was unknown to the Tribunal and to the party or parties to the dispute claiming revision. The application for revision must be made at the latest within six months of the discovery of the new fact. No applica-

genhet att avgöra ett fall efter rätt och billighet (*ex aequo et bono*), om parterna i tvisten kommer överens om detta.

Artikel 31

Skiljedomen

1. Skiljedomen skall ange de skäl som den grundar sig på. Om den, helt eller delvis, uttrycker en uppfattning som skiljedomarna inte är eniga om, skall varje skiljedomare ha rätt att avge ett särskilt yttrande eller en avvikande mening.

2. Med undantag för artikel 29, punkt 4, skall skiljedomen ha bindande kraft endast mellan de tvistande parterna och vad avser det fall som den hänför sig till.

3. Skiljedomen skall vara slutlig och inte kunna överklagas. De tvistande parterna eller någon av dem får begära att skiljedomstolen ger en tolkning av sin dom vad avser dess innebörd eller tillämpningsområde. Om inte de tvistande parterna kommer överens om annat, skall en sådan begäran inges senast sex månader efter delgivningen av skiljedomen. Sedan skiljedomstolen har mottagit de tvistande parternas synpunkter, skall den snarast möjligt lämna sin tolkning.

4. En ansökan om revision av skiljedomen får inges endast om denna grundar sig på upptäckten av ett sakförhållande som är av sådan natur att det kan vara av avgörande betydelse och som, när domen avfattades, var okänt för skiljedomstolen och för den part eller de parter i tvisten som kräver revision. Revisionsansökan måste inges senast inom sex månader efter upptäckten av det nya sakförhållandet.

tion for revision may be made after the lapse of ten years from the date of the award.

5. As far as possible, the examination of a request for interpretation or an application for revision should be carried out by the Tribunal which made the award in question. If the Bureau should find this to be impossible, another Tribunal shall be constituted in accordance with the provisions of Article 28.

Article 32

Publication of the Arbitral Award

The award shall be published by the Registrar. A certified copy shall be communicated to the parties to the dispute and to the CSCE Council through the Committee of Senior Officials.

CHAPTER V – FINAL PROVISIONS

Article 33

Signature and Entry into Force

1. This Convention shall be open for signature with the Government of Sweden by the CSCE participating States until 31 March 1993. It shall be subject to ratification.

2. The CSCE participating States which have not signed this Convention may subsequently accede thereto.

3. This Convention shall enter into force two months after the date of deposit of the twelfth instrument of ratification or accession.

4. For every State which ratifies or accedes to this Convention after the deposit of the twelfth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force two months

Ingen revisionsansökan får inges efter det att tio år förflutit sedan dagen för skiljedomen.

5. I den utsträckning så är möjligt, skall utredningen om en begäran om tolkning eller om en revisionsansökan göras av den skiljedomstol som har fattat beslutet i fråga. Om presidiet skulle finna detta omöjligt, skall en annan skiljedomstol inrättas i enlighet med bestämmelserna i artikel 28.

Artikel 32

Offentliggörande av skiljdomen

Skiljedomen skall offentliggöras av Domstolens sekreterare. En bestyrkt kopia skall översändas till de tvistande parterna och, via arbetsmannakommittén, till ESK:s ministerråd.

KAPITEL V – SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 33

Undertecknande och ikraftträdande

1. Denna konvention skall hos Sveriges regering stå öppen till och med den 31 mars 1993 för undertecknande av de stater som deltar i ESK. Den skall ratificeras.

2. De stater som deltar i ESK och inte har undertecknat denna konvention kan senare ansluta sig till denna.

3. Denna konvention träder i kraft två månader efter dagen för deponeringen av det tolfte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

4. I förhållande till varje stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention efter deponeringen av det tolfte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder konventionen i

after its instrument of ratification or accession has been deposited.

5. The Government of Sweden shall serve as depositary of this Convention.

Article 34

Reservations

This Convention may not be the subject of any reservation that it does not expressly authorize.

Article 35

Amendments

1. Amendments to this Convention must be adopted in accordance with the following paragraphs.

2. Amendments to this Convention may be proposed by any State party thereto, and shall be communicated by the Depositary to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

3. If the CSCE Council adopts the proposed text of the amendment, the text shall be forwarded by the Depositary to States parties to this Convention for acceptance in accordance with their respective constitutional requirements.

4. Any such amendment shall come into force on the thirtieth day after all States parties to this Convention have informed the Depositary of their acceptance thereof.

kraft två månader efter det att dess ratifikations- eller anslutningsinstrument har deponerats.

5. Sveriges regering skall vara depositarie för denna konvention.

Artikel 34

Reservationer

Denna konvention får inte bli föremål för någon reservation som inte uttryckligen är godkänd enligt konventionen.

Artikel 35

Ändringar

1. Ändringar i denna konvention skall antas i enlighet med följande punkter.

2. Ändringar i denna konvention får föreslås av varje stat som är part i konventionen och underrättelse om förslagen skall av depositarien sändas till ESK-sekretariatet för vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

3. Om ESK:s ministerråd antar den föreslagna ändringen, skall texten av depositarien överlämnas till konventionsstaterna för godtagande i enlighet med deras respektive konstitutionella krav.

4. Varje sådan ändring träder i kraft den trettionde dagen efter det att alla konventionsstater har underrättat depositarien om sitt godtagande av ändringen.

Article 36

Denunciation

1. Any State party to this Convention may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Depositary.
2. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Depositary.
3. This Convention shall, however, continue to apply for the denouncing party with respect to proceedings which are under way at the time the denunciation enters into force. Such proceedings shall be pursued to their conclusion.

Article 37

Notifications and Communications

The notifications and communications to be made by the Depositary shall be transmitted to the Registrar and to the CSCE Secretariat for further transmission to the CSCE participating States.

Article 38

Non-Parties

In conformity with international law, it is confirmed that nothing in this Convention shall be interpreted to establish any obligations or commitments for CSCE participating States that are not parties to this Convention if not expressly provided for and expressly accepted by such States in writing.

Artikel 36

Uppsägning

1. Varje konventionsstat får när som helst säga upp denna konvention genom en till depositarien ställd notifikation.
2. Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag då depositarien har mottagit notifikationen.
3. Denna konvention skall dock fortsättningsvis vara tillämplig på den uppsägande parten vad avser handläggning som pågår vid tidpunkten för uppsägningens ikraftträdande. Sådan handläggning skall fullföljas.

Artikel 37

Notifikationer och underrättelser

De notifikationer och underrättelser som skall utgå från depositarien skall överlämnas till Domstolens sekreterare och till ESK-sekretariatet för vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

Artikel 38

Icke-parter

I enlighet med den internationella rätten bekräftas att ingenting i denna konvention skall tolkas så att skyldigheter och åtaganden uppstår för stater som deltar i ESK utan att vara konventionsstater, om inte så uttryckligen bestäms och uttryckligen godtas skriftligen av dessa stater.

Article 39

Transitional Provisions

1. The Court shall proceed, within four months of the entry into force of this Convention, to elect the Bureau, to adopt its rules and to appoint the Registrar in accordance with the provisions of Articles 7, 9 and 11. The host Government of the Court shall, in co-operation with the Depositary, make the arrangements required.

2. Until a Registrar is appointed, the duties of the Registrar under Article 3, paragraph 5, and Article 4, paragraph 7 shall be performed by the Depositary.

Done at Stockholm, in the English, French, German, Italian, Russian and Spanish languages, all six language versions being equally authentic, on 15th December 1992.

Artikel 39

Övergångsbestämmelser

1. Domstolen skall inom fyra månader efter denna konventions ikraftträdande välja sitt presidium, anta sina regler och utse sin sekreterare i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 7, 9 och 11. Domstolens värdlands regering skall i samarbete med depositarien stå för de nödvändiga arrangemangen.

2. Till dess att domstolen har utsett sin sekreterare skall dennes åligganden enligt artikel 3, punkt 5, och artikel 4, punkt 7, utföras av depositarien.

Upprättad i Stockholm den 15 december 1992, på engelska, franska, italienska, ryska, spanska och tyska språken, vilka alla språkversioner är lika giltiga.

PROVISIONS FOR A CSCE CONCILIATION COMMISSION

The participating States in the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) hereby establish a procedure to complement the Valletta Procedure for the Peaceful Settlement of Disputes endorsed by the Berlin Meeting, by the establishment of a Conciliation Commission ("the Commission") in accordance with the following provisions.

Section I

A dispute between two CSCE participating States may be brought before the Commission if the parties to it so agree.

Section II

A participating State may at any time declare that it will accept, on condition of reciprocity, conciliation by the Commission for disputes between it and other participating States. The declaration may not include conditions which would affect the procedures described in Sections III to XVII below. The declaration will be deposited with the Secretary of the Commission ("the Secretary") who will transmit copies to all the participating States.

Section III

1. Where the parties to a dispute have agreed to bring it before the Commission, the procedure will be invoked by a joint written request by the parties to the Secretary.
2. Where both parties to a dispute have made declarations under Section II which apply to

BESTÄMMELSER OM EN ESK-FÖRLIKNINGSKOMMISSION

De deltagande staterna i Europeiska säkerhetskonferensen (ESK) fastställer härmed ett förfarande avsett att utgöra ett komplement till Vallettamekanismen för fredlig lösning av tvister, vilken bekräftades av Berlinmötet, genom inrättandet av en förlikningskommission ("Kommissionen") i enlighet med följande bestämmelser.

Sektion I

En tvist mellan två stater som deltar i ESK får hänskjutas till Kommissionen om parterna kommer överens om detta.

Sektion II

En deltagande stat får när som helst förklara att den på villkor av reciprocitet kommer att godta förlikningsförfarande inför Kommissionen vad gäller tvister mellan denna och andra deltagande stater. Förklaringen får inte innehålla villkor som skulle inverka på de förfaranden som beskrivs i sektionerna III-XVII nedan. Förklaringen skall deponeras hos kommissionens sekreterare ("Sekreteraren"), som skall överlämna kopior till alla de deltagande staterna.

Sektion III

1. Om parterna i en tvist har kommit överens om att hänskjuta denna till Kommissionen, kan de i en gemensam skriftlig ansökan ställd till Sekreteraren begära att förfarandet inleds.
2. Om båda parter i en tvist har avgivit förklaringar enligt del II, vilka kan tillämpas på tvis-

that dispute, the procedure may be invoked by a written request by either party to the other and to the Secretary.

Section IV

1. As soon as the Secretary has received a request made in accordance with Section III, the Commission will be constituted in accordance with Section V.

2. Any question as to the application of Section II with respect to the dispute, and in particular as to reciprocity of the declarations made thereunder, will be decided by the Commission as a preliminary question. For this purpose the parties will proceed directly to the appointment of the conciliators.

Section V

1. The parties to the dispute will, within 20 days of the receipt by the Secretary of a written request under Section III, appoint one conciliator from the Register maintained for the purposes of the Valletta Procedure for the Peaceful Settlement of Disputes ("the Valletta Register"). A party which invokes the procedure in accordance with Section III, paragraph 2, should name its conciliator in its written request.

2. The conciliators will, within 20 days of the date of the second of their own appointments, appoint a third conciliator chosen from the Valletta Register, who will act as Chairman of the Commission. He will not be a national of either of the parties or have been nominated by either of them to the Register.

ten, kan endera parten i en skriftlig begäran ställd till den andra och till Sekreteraren begära att förfarandet inleds.

Sektion IV

1. Så snart Sekreteraren har mottagit en begäran som ingivits i enlighet med sektion III, skall Kommissionen tillsättas i enlighet med sektion V.

2. Frågor som avser tillämpning av sektion II beträffande tvisten, och särskilt reciprociteten i de förklaringar som avgivits i enlighet med denna, skall av Kommissionen avgöras som preliminära frågor. Parterna skall därför omedelbart utse sina förlikningsmän.

Sektion V

1. De tvistande parterna skall, inom 20 dagar efter det att Sekreteraren mottagit en skriftlig ansökan enligt sektion III, utse en förlikningsman från det register som finns upprättat för Vallettamekanismen för fredlig lösning av tvister ("Valletta-registret"). En part som åberopar förfarandet i enlighet med sektion III, punkt 2, skall namnge sin förlikningsman i sin skriftliga ansökan.

2. Förlikningsmännen skall, inom 20 dagar efter den senare av deras utnämningar, tillsätta en tredje förlikningsman ur Valletta-registret, vilken skall vara Kommissionens ordförande. Denne skall inte vara medborgare i någon av de stater som är parter eller ha nominerats till registret av någondera staten.

3. If the appointment of the Chairman, or of any of the other conciliators, has not been made within the prescribed period, it will be made within 20 days of the expiry of the relevant period by the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration, after consultations with the parties.

4. Any vacancies will be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Section VI

1. The Commission will consult the parties on the procedure to be followed in the exercise of its responsibilities as described herein. The Commission will give effect to any agreement between the parties on procedure. In the absence of agreement on any point, the Commission may decide the matter.

2. Decisions and recommendations of the Commission will be made by a majority vote of the members.

Section VII

The Commission may, with the consent of the parties, invite any participating State to submit its views orally or in writing.

Section VIII

The parties will refrain throughout the course of the procedure from any action which may aggravate the situation and make more difficult or impede the peaceful settlement of the dispute. In this connection, the Commission may draw the attention of the parties to any measures which it considers might facilitate an amicable settlement.

3. Om utnämningen av ordföranden eller av någon av de andra förlikningsmännen inte har skett inom föreskriven tid skall den, efter samråd med parterna, verkställas av generalsekretären i Permanenta skiljedomstolen inom 20 dagar efter det att den relevanta perioden har utlöp.

4. Eventuella vakanser skall fyllas på det sätt som föreskrivs för den första utnämningen.

Sektion VI

1. Kommissionen skall samråda med parterna om det förfarande som skall följas då den utövar sina befogenheter enligt dessa bestämmelser. Kommissionen skall godta varje avtal om förfarande mellan parterna. I frånvaro av avtal på någon punkt skall Kommissionen fatta beslut i frågan.

2. Kommissionens beslut och rekommendationer skall grundas på en majoritet av ledamöternas röster.

Sektion VII

Kommissionen får med parternas medgivande inbjuda varje deltagande stat att muntligt eller skriftligt meddela sina synpunkter.

Sektion VIII

Under förfarandet skall parterna avstå från varje åtgärd som kan förvärra situationen och försvåra eller hindra en fredlig lösning av tvisten. I detta sammanhang kan kommissionen uppmärksamma parterna på de åtgärder som enligt dess förmenande skulle kunna underlätta en lösning i godo.

Section IX

The Commission will seek to clarify the points in dispute between the parties and endeavour to bring about a resolution of the dispute on mutually agreeable terms.

Section X

If the Commission considers that to do so will facilitate an amicable settlement of the dispute, it may suggest possible terms of settlement and set a time limit within which the parties should inform the Commission whether they accept such recommendations.

Section XI

Each party will, within the time limit set under Section X, inform the Secretary and the other party whether or not it accepts the proposed terms of settlement. If both parties have not notified such acceptance within such time limit the Secretary will forward a report from the Commission to the Committee of Senior Officials of the CSCE. The report will not include the matters referred to in Section XII.

Section XII

Any measures recommended under Section VIII, and any information and comments provided to the Commission by the parties in confidence, will remain confidential unless the parties agree otherwise.

Section XIII

Each party to the dispute will bear its own costs and the costs of the conciliator appointed

Sektion IX

Kommissionen skall försöka klarlägga de frågor som parterna tvistar om samt sträva efter att nå en lösning av tvisten på ömsesidigt godtagbara villkor.

Sektion X

Om Kommissionen anser att detta skulle underlätta en lösning i godo av tvisten, kan den föreslå möjliga villkor för en lösning och sätta upp en tidsram inom vilken parterna skall underrätta Kommissionen om de godtar rekommendationerna.

Sektion XI

Varje part skall, inom den tidsram som fastställts enligt sektion X, underrätta Sekreteraren och den andra parten om den godtar de föreslagna villkoren för en lösning eller inte. Om inte båda parter meddelat godtagande inom tidsramen skall Sekreteraren inge en rapport från Kommissionen till ESK:s ämbetsmannakommitté. Rapporten skall inte inkludera sådana uppgifter som avses i sektion XII.

Sektion XII

Åtgärder som rekommenderats enligt sektion VIII samt information och kommentarer som Kommissionen fått av parterna i förtroende skall förbli förtroliga, om inte parterna kommer överens om annat.

Sektion XIII

Varje part i tvisten skall stå för sina egna kostnader samt kostnaderna för den förliknings-

by it. The rest of the costs of the Commission will be shared equally by the parties.

Section XIV

A participating State may at any time, whether before or after a dispute has been referred to the Commission, declare, either generally or in relation to a particular dispute, that it will accept as binding, on condition of reciprocity, any terms of settlement proposed by the Commission. Such declaration will be deposited with the Secretary who will transmit copies to all the participating States.

Section XV

A declaration made under Section II or Section XIV may be withdrawn or modified by written notification to the Secretary who will transmit copies to all the participating States. A declaration made under Section II or Section XIV may not be withdrawn or modified in relation to a dispute to which it applies once a written request for conciliation of the dispute has been made under Section III, and the other party to the dispute has already made such a declaration.

Section XVI

The parties may agree to modify the procedure set out in the preceding sections with respect to their particular dispute.

Section XVII

The Director of the Conflict Prevention Centre will act as Secretary of the Commis-

man som den utsett. Återstoden av Kommissionens kostnader skall fördelas lika mellan parterna.

Sektion XIV

En deltagande stat kan när som helst, i förväg eller efter det att en tvist har hänskjutits till Kommissionen, generellt eller i samband med en särskild tvist, förklara att den under förutsättning av reciprocitet kommer att som bindande godta de villkor för en lösning som föreslagits av Kommissionen. En sådan förklaring skall deponeras hos Sekreteraren, som skall överlämna kopior till alla de deltagande staterna.

Sektion XV

En förklaring som avgivits enligt sektion II eller sektion XIV får dras tillbaka eller ändras genom en skriftlig notifikation till Sekreteraren, som skall överlämna kopior till alla de deltagande staterna. En förklaring som avgivits enligt sektion II eller sektion XIV får inte dras tillbaka eller ändras, i förhållande till en tvist som den gäller för, efter det att en skriftlig begäran om förlikning av tvisten har ingivits enligt sektion III, om den andra parten i tvisten redan har avgivit en sådan förklaring.

Sektion XVI

Parterna kan komma överens om att ändra det förfarande som anges i de föregående delarna vad gäller deras särskilda tvist.

Sektion XVII

Direktören för Centret för förebyggande av konflikter skall vara kommissionens Sekreterare.

sion. In carrying out his functions the Director may consult the Committee of Senior Officials as and when he deems necessary. If the Director is a national of one of the parties to a dispute, his functions in respect of that dispute will be performed by the next most senior official of the Conflict Prevention Centre who is not such a national.

rare. Vid fullgörandet av sina uppgifter får direktören samråda med ämbetsmannakommittén om och när han bedömer detta vara nödvändigt. Om direktören är medborgare i någon av de stater som är parter i tvisten, skall hans uppgifter vad avser tvisten i fråga fullgöras av den högste ämbetsman i Centret för förebyggande av konflikter som inte är medborgare enligt ovan.

PROVISIONS FOR DIRECTED CONCILIATION

1. The Council of Ministers or the Committee of Senior Officials (CSO) may direct any two participating States to seek conciliation to assist them in resolving a dispute that they have not been able to settle within a reasonable period of time.

2. In using this authority, the Council or the CSO may direct that the parties to the dispute use the provisions for conciliation described in Annex 3, on the same basis as if the parties had made a joint written request to bring the dispute before the Conciliation Commission established by that Annex. However, in such situations:

- (a) the Council or the CSO may decide, in view of the nature of the particular dispute or other relevant factors, either to increase or to decrease any of the twenty-day periods for appointment by the parties of the two members of the Conciliation Commission or for selection of the Chairman; and
- (b) the work of the Commission will not be conducted in public, unless the parties agree otherwise.

3. Moreover, in cases involving disputes between two parties to the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE, the Council or the CSO may direct that the parties use the provisions for conciliation established under that Convention, once that Convention enters into force.

4. The parties to the dispute may exercise any rights they otherwise have to participate in all

BESTÄMMELSER OM PÅBJUDEN FÖRLIKNING

1. ESK:s ministerråd eller ämbetsmannakommitté (CSO) får påbjuda att två deltagande stater, vilka som helst, söker förlikning för att få hjälp med att lösa en tvist som de inte har kunnat lösa inom rimlig tid:

2. När de använder sig av denna befogenhet får ministerrådet eller CSO påbjuda att de tvistande parterna använder sig av de bestämmelser om förlikning som anges i bilaga 3, under samma förutsättningar som om parterna hade ingivit en gemensam skriftlig ansökan för att hänskjuta tvisten till den förlikningskommission som upprättas genom den bilagan. Vid sådana tillfällen gäller dock att

- (a) ministerrådet eller CSO får besluta, med hänsyn till arten av den särskilda tvisten eller andra relevanta faktorer, att antingen förlänga eller förkorta någon av de perioder om tjugo dagar som gäller för parternas tillsättning av de båda medlemmarna i förlikningskommissionen eller för val av ordföranden, och att
- (b) kommissionen inte skall fullgöra sina uppgifter offentligt, om inte parterna kommer överens om annat.

3. Därutöver får ministerrådet eller CSO, i fall då två tvistande parter är parter i Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK, påbjuda att parterna använder sig av de bestämmelser om förlikning som fastställs i denna konvention, när den väl trätt i kraft.

4. De tvistande parterna får utöva de rättigheter som de i övrigt har för att delta i alla diskus-

discussions within the Council or CSO regarding the dispute, but they will not take part in the decision by the Council or the CSO directing the parties to conciliation, or in decisions described in paragraph 2(a).

5. The Council or the CSO will not direct parties to a dispute to seek conciliation under this Annex:

- (a) if the dispute is being addressed under some other procedure for the peaceful settlement of disputes;
- (b) if the dispute is covered by any process outside the CSCE which the parties to the dispute have accepted, including under an agreement in which the parties have undertaken to address certain disputes only through negotiations; or
- (c) if either party to the dispute considers that, because the dispute raises issues concerning its territorial integrity, or national defence, title to sovereignty over land territory, or competing claims with regard to the jurisdiction over other areas, the provisions of this Annex should not be applied.

6. The parties to the dispute will bear their own expenses. Except for disputes covered in paragraph 3, any other expenses incurred under the procedure will be shared by all participating States in accordance with the CSCE scale of distribution, subject to any procedures that the CSO may adopt to ensure that expenses are limited to those reasonable. With respect to disputes covered by paragraph 3, responsibility for such other expenses will be borne in accordance with the provisions of the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE.

sioner inom ministerrådet eller CSO vad avser tvisten, men de skall inte delta i det beslut inom ministerrådet eller CSO varigenom parterna påbjuds att söka förlikning eller i beslut som anges i punkt 2 (a).

5. Ministerrådet eller CSO skall inte påbjudas att parterna i en tvist söker förlikning enligt denna bilaga om

- (a) tvisten handläggs enligt något annat förfarande för fredlig lösning av tvister,
- (b) tvisten omfattas av något förfarande utanför ESK som de tvistande parterna har godtagit, varmed även förstås ett avtal i vilket parterna har åtagit sig att handlägga vissa tvister enbart genom förhandlingar, eller om
- (c) endera parten i tvisten, på grund av att tvisten går in på frågor rörande dess territoriella integritet eller nationella försvar, anspråk på suveränitet över landterritorium eller rivaliserande anspråk vad gäller jurisdiktion över andra områden, anser att bestämmelserna i denna bilaga inte skall tillämpas.

6. De tvistande parterna skall stå för sina egna kostnader. Med undantag av tvister som avses i punkt 3 skall alla övriga kostnader, som uppkommer under förfarandet, fördelas på samtliga deltagande stater i enlighet med ESK:s bidragsskala, vilket inte inverkar på de förfaranden som CSO kan godkänna för att säkerställa att utgifterna begränsas till sådana som är rimliga. Vad avser tvister som omfattas av punkt 3, skall ansvaret för sådana övriga kostnader fördelas i enlighet med bestämmelserna i Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK.

7. In addition to any reports otherwise provided for under the conciliation provisions described in paragraphs 2 and 3, the Council or the CSO may request the Commission to report on the results of the conciliation. The report will not reflect matters that are considered confidential under the applicable provisions, unless the parties agree otherwise.

7. Utöver de rapporter som i övrigt föreskrivs i de bestämmelser om förlikning som anges i punkterna 2 och 3 får ministerrådet eller CSO anmoda kommissionen att rapportera om resultatet av förlikningen. Rapporten skall inte beröra sakförhållanden som betraktas som förtroliga enligt de tillämpliga bestämmelserna, om inte parterna kommer överens om annat.

**FINANCIAL PROTOCOL ESTABLISHED
IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 13 OF
THE CONVENTION ON CONCILIATION
AND ARBITRATION WITHIN THE CSCE**

Article 1

Costs of the Court

1. All the costs of the Court established by the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE (hereinafter referred to as "the Convention") shall be met by the States parties to the Convention. Costs of conciliators and arbitrators shall be costs of the Court.

2. The obligations of the host State with respect to expenditures in connection with the premises and furniture for use by the Court, their maintenance, insurance and security, as well as utilities, shall be set out in an exchange of letters between the Court acting with the consent of and on behalf of the States parties to the Convention, and the host State.

Article 2

Contributions to the Budget of the Court

1. Contributions to the budget of the Court shall be divided among the States parties to the Convention according to the scale of distribution applicable within the CSCE, adjusted to take into account the difference in number between the CSCE participating States and the States parties to the Convention.

2. If a State ratifies or accedes to the Convention after its entry into force, its contribution shall be equal, for the current financial year, to one-twelfth of its portion of the adjusted scale, as established according to paragraph 1 of this Article, for each full month of that financial year which remains after the date on which the Convention enters into force in respect of it.

**FINANSPROTOKOLL UPPRÄTTAT I
ENLIGHET MED ARTIKEL 13 I
KONVENTIONEN OM FÖRLIKNING
OCH SKILJEDOM INOM ESK**

Artikel 1

Domstolens kostnader

1. Alla kostnader för den domstol som upprättas genom Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK (nedan kallad "konventionen") skall bestridas av konventionsstaterna. Kostnader för förlikningsmän och skiljedomare skall hänföras till domstolens kostnader.

2. Världstatens skyldigheter vad avser utgifter i samband med lokaler och inventarier för domstolens bruk, deras underhåll, försäkringsskydd och säkerhet samt förbrukningsvaror skall fastställas i en skriftväxling mellan domstolen, som agerar med konventionsstaternas medgivande och på deras vägnar, och världstaten.

Artikel 2

Bidrag till domstolens budget

1. Bidragen till domstolens budget skall fördelas mellan konventionsstaterna i enlighet med den bidragsskala som är tillämplig inom ESK, justerad med hänsyn till skillnaden i antal mellan de deltagande staterna i ESK och konventionsstaterna.

2. Om en stat ratificerar eller tillträder konventionen efter dess ikraftträdande, skall dess bidrag för det löpande budgetåret motsvara en tolfedel av dess del av den justerade skalan, upprättad enligt punkt 1 i denna artikel, för varje hel månad av detta budgetår som återstår efter den dag då konventionen har trätt i kraft för staten i fråga.

3. If a State which is not a party to the Convention submits a dispute to the Court pursuant to the provisions of Article 20, paragraph 2, or Article 26, paragraph 1 of the Convention, it shall contribute to the financing of the budget of the Court, for the duration of the proceedings, as if it were a party to the Convention.

For the application of this paragraph, the conciliation shall be presumed to commence on the day the Registrar receives notice of the agreement of the parties to set up a Commission and to end on the day the Commission notifies its report to the parties. If a party withdraws from the proceedings, these proceedings shall be considered as ended on the day of notice of the report specified in Article 25, paragraph 6 of the Convention. The arbitration proceedings shall be presumed to start on the day the Registrar receives notice of the agreement of the parties to establish a Tribunal and to end on the day the Tribunal renders its award.

Article 3

Financial Year and Budget

1. The financial year shall be from 1 January to 31 December.

2. The Registrar, acting with the concurrence of the Bureau of the Court, shall establish each year a budget proposal for the Court. The budget proposal for the ensuing financial year shall be submitted to the States parties to the Convention before 15 September.

3. The budget shall be approved by the representatives of the States parties to the Convention. Consideration and approval of the budget shall take place in Vienna unless the States parties to the Convention otherwise agree. On approval of the budget for the

3. Om en stat som inte är part i konventionen hänskjuter en tvist till domstolen i enlighet med artikel 20, punkt 2, eller artikel 26, punkt 1, i konventionen, skall den bidra till finansieringen av domstolens budget under den tid som förfarandet pågår, som om den vore part i konventionen.

Vid tillämpning av denna punkt skall förlikning anses börja den dag då domstolens sekreterare mottar underrättelse om parternas avtal om att tillsätta en kommission och avslutas den dag då kommissionen notifierar parterna om sin rapport. Om en part drar sig tillbaka från förfarandet, skall detta förfarande betraktas som avslutat dagen för underrättelsen om den rapport som avses i artikel 25, punkt 6, i konventionen. Skiljedomsförfarande skall anses börja den dag då domstolens sekreterare mottar underrättelse om parternas avtal om att tillsätta en domstol och avslutas den dag då domstolen meddelar sin skiljedom.

Artikel 3

Räkenskapsår och budget

1. Räkenskapsåret skall löpa från den 1 januari till den 31 december.

2. Domstolens sekreterare skall årligen, i samråd med domstolens presidium, upprätta ett budgetförslag för domstolen. Budgetförslaget för påföljande budgetår skall överlämnas till konventionsstaterna före den 15 september.

3. Budgeten skall godkännas av konventionsstaternas representanter. Övervägande och godkännande av budgeten skall äga rum i Wien, om inte konventionsstaterna kommer överens om annat. Efter godkännande av budgeten för budgetåret skall domstolens sekre-

financial year the Registrar shall request the States parties to the Convention to remit their contributions.

If the budget is not approved by 31 December the Court will operate on the basis of the preceding budget and, without prejudice to later adjustments, the Registrar shall request the States parties to the Convention to remit their contributions in accordance with this budget.

The Registrar shall request States parties to the Convention to make fifty per cent of their contributions available on 1 January and the remaining fifty per cent on 1 April.

4. Barring a decision to the contrary by the representatives of the States parties to the Convention, the budget shall be established in Swiss francs and the contributions of the States shall be paid in this currency.

5. A State which ratifies or accedes to the Convention after its entry into force shall pay its first contribution to the budget within two months after the request by the Registrar.

6. States which, without being parties to the Convention, have submitted a dispute to the Court, shall pay their contribution within two months after the request by the Registrar.

7. The year the Convention enters into force, the States parties to the Convention shall pay their contribution to the budget within two months following the date of deposit of the twelfth instrument of ratification of the Convention. This budget is preliminarily fixed at 250,000 Swiss francs.

rare anmoda konventionsstaterna att erlägga sina bidrag.

Om budgeten inte godkänts per den 31 december, skall domstolen bedriva sin verksamhet på grundval av föregående budget och domstolens sekreterare skall, utan att detta kan anses föregripa senare justeringar, anmoda konventionsstaterna att erlägga sina bidrag i enlighet med den budgeten.

Domstolens sekreterare skall anmoda konventionsstaterna att ställa femtio procent av sina bidrag till förfogande den 1 januari och återstående femtio procent den 1 april.

4. Om inte konventionsstaternas representanter beslutar annat, skall budgeten upprättas i schweizerfranc och staternas bidrag erläggas i denna valuta.

5. En stat som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter dess ikraftträdande skall erlägga sitt första bidrag till budgeten inom två månader efter det att domstolens sekreterare anmodat staten att betala.

6. Stater som utan att vara konventionsstater har hänskjutit en tvist till domstolen skall erlägga sitt bidrag inom två månader efter det att domstolens sekreterare anmodat dem att betala.

7. Det år som konventionen träder i kraft skall konventionsstaterna erlägga sina bidrag till budgeten inom två månader efter dagen för deponeringen av det tolfte ratifikationsinstrumentet för konventionen. Denna budget är preliminärt fastställd till 250 000 schweiziska franc.

Article 4

Obligations, Payments and Revised Budget

1. The approved budget shall constitute authorization to the Registrar, acting under the responsibility of the Bureau of the Court, to incur obligations and make payments up to the amounts and for the purposes approved.
2. The Registrar, acting under the responsibility of the Bureau of the Court, is authorized to make transfers between items and sub-items of up to 15 per cent of items/sub-items. All such transfers must be reported by the Registrar in connection with the financial statement mentioned in Article 9 of this Protocol.
3. Obligations remaining undischarged at the end of the financial year shall be carried over to the next financial year.
4. If so obliged by circumstances and following careful examination of available resources with a view to identifying savings, the Registrar is authorized to submit a revised budget, which may entail requests for supplementary appropriations, for the approval of the representatives of the States parties to the Convention.
5. Any surplus for a given financial year shall be deducted from the assessed contributions for the financial year following the one in which the accounts have been approved by the representatives of the States parties to the Convention. Any deficit shall be charged to the ensuing financial year unless the representatives of the States parties to the Convention decide on supplementary contributions.

Artikel 4

Skulder, utbetalningar och reviderad budget

1. Den godkända budgeten skall utgöra ett bemyndigande för domstolens sekreterare, som därvid ansvarar inför domstolens presidium, att ikläda sig skulder och göra utbetalningar upp till de belopp och för de syften som godkänts.
2. Domstolens sekreterare, som därvid ansvarar inför domstolens presidium, är bemyndigad att göra överföringar mellan olika poster och delposter på upp till 15 procent av posterna/delposterna. Alla sådana överföringar måste rapporteras av domstolens sekreterare i samband med den ekonomiska rapport som nämns i artikel 9 i detta protokoll.
3. Skulder som är obetalda vid budgetårets slut skall föras över till nästkommande budgetår.
4. Om domstolens sekreterare på grund av omständigheterna och efter noggrann undersökning av tillgångarna i syfte att identifiera sparmedel är tvungen till det, är han bemyndigad att framlägga en reviderad budget, som kan medföra att ytterligare anslag begärs, för godkännande av konventionsstaternas representanter.
5. Uppkommer överskott för ett visst budgetår skall detta dras av från de fastställda bidragen för det budgetår som följer efter det då räkenskaperna har godkänts av konventionsstaternas representanter. Uppkommer underskott skall detta belasta det påföljande budgetåret, om inte konventionsstaternas representanter beslutar om ytterligare bidrag.

Article 5

Working Capital Fund

A working capital fund may be established in case the States parties to the Convention deem it necessary. It will be funded by the States parties to the Convention.

Article 6

Allowances and Nominal Retainers

1. Members of the Bureau of the Court, of the Conciliation Commissions and of the Arbitral Tribunals shall receive, for each day on which they exercise their functions, a daily allowance.

2. Members of the Bureau of the Court shall additionally receive a nominal annual retainer.

3. The daily allowance and the nominal annual retainer shall be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

Article 7

Salaries, Social Security and Pensions

1. The Registrar and any other registry staff appointed in accordance with Article 9 of the Convention shall receive a salary to be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

2. The registry staff shall be limited to the strict minimum needed to ensure the operation of the Court.

3. The representatives of the States parties to the Convention shall ensure that the Registrar and the registry staff are afforded an adequate social security scheme and retirement pension.

Artikel 5

Rörelsekapitalfond

En rörelsekapitalfond får upprättas om konventionsstaterna anser detta vara nödvändigt. Den skall finansieras av konventionsstaterna.

Artikel 6

Arvoden

1. Medlemmarna av domstolens presidium, av förlikningskommissionerna och av skiljedomstolarna skall för varje dag då de fullgör sina uppgifter få ett dagarvode.

2. Medlemmar av domstolens presidium skall dessutom få ett årligt nominellt arvode.

3. Dagarvudet och det årliga nominella arvodet skall fastställas av konventionsstaternas representanter.

Artikel 7

Löner, sociala förmåner och pensioner

1. Domstolens sekreterare och annan sekretariatspersonal som utsetts i enlighet med artikel 9 i konventionen skall få en lön som skall fastställas av konventionsstaternas representanter.

2. Sekretariatspersonalen skall begränsas till det absoluta minimum som krävs för domstolens funktion.

3. Konventionsstaternas representanter skall säkerställa att domstolens sekreterare och sekretariatspersonalen erbjuds lämpliga sociala förmåner och pension.

Article 8

Travel Expenses

1. Travel expenses which are absolutely necessary for exercising their functions shall be paid to the members of the Bureau of the Court, of the Conciliation Commissions and of the Arbitral Tribunals and to the Registrar and the registry staff.
2. Travel expenses shall comprise actual transportation costs, including expenses normally incidental to transportation, and a daily subsistence allowance to cover all charges of meals, lodging, fees and gratuities and other personal expenses. The daily subsistence allowance shall be determined by the representatives of the States parties to the Convention.

Article 9

Records and Accounts

1. The Registrar, acting under the authority of the Bureau of the Court, shall ensure that appropriate records and accounts are kept of the transactions and that all payments are properly authorized.
2. The Registrar, acting under the authority of the Bureau of the Court, shall submit to the States parties to the Convention, not later than 1 March, an annual financial statement showing, for the preceding financial year:
 - (a) the income and expenditures relating to all accounts;
 - (b) the situation with regard to budget provisions;
 - (c) the financial assets and liabilities at the end of the financial year.

Artikel 8

Reseersättning

1. Ersättning för sådana resekostnader som är absolut nödvändiga för att medlemmarna av domstolens presidium, av förlikningskommissionerna och av skiljedomstolarna samt domstolens sekreterare och sekretariatspersonalen skall kunna fullgöra sina uppgifter skall utbetalas till dessa.
2. Ersättningen skall bestå dels av ersättning för faktiska transportkostnader, inklusive utgifter som normalt är förbundna med transport, dels ett dagtraktamente för täckning av alla måltids- och boendekostnader samt avgifter och drickspengar och andra personliga utgifter. Dagtraktamentet skall bestämmas av konventionsstaternas representanter.

Artikel 9

Protokoll och räkenskaper

1. Domstolens sekreterare skall, på bemyndigande av domstolens presidium, säkerställa att lämplig bokföring och lämpliga räkenskaper förs över transaktionerna och att alla betalningar är vederbörligen attesterade.
2. Domstolens sekreterare skall, på bemyndigande av domstolens presidium, senast den 1 mars till konventionsstaterna överlämna en årsredovisning, vilken för det föregående budgetåret skall visa
 - (a) intäkter och utgifter rörande samtliga konton,
 - (b) budgetläget,
 - (c) tillgångar och skulder vid budgetårets slut.

Article 10

Audit

1. The accounts of the Court shall be audited by two auditors, of different nationalities, appointed for renewable periods of three years by the representatives of the States parties to the Convention.

Persons appearing of having appeared on the lists of conciliators of arbitrators or having received payment by the Court pursuant to Article 7 of this Protocol may not be auditors.

2. Auditors shall annually conduct audits. They shall, in particular, check the accuracy of the books, the statement of assets and liabilities, and the accounts. The accounts shall be available for the annual auditing and inspection not later than 1 March.

3. Auditors shall perform such audits as they deem necessary to certify:

- (a) that the annual financial statement submitted to them is correct and in accordance with the books and records of the Court,
- (b) that the financial transactions recorded in this statement have been effected in accordance with the relevant rules, the budgetary provisions and other directives which may be applicable, and
- (c) that the funds on deposit and on hand have been verified by certificates received directly from the depositories or by actual count.

4. The Registrar shall give auditors such assistance and facilities as may be needed for the proper discharge of their duties. Auditors

Artikel 10

Revision

1. Domstolens räkenskaper skall revideras av två revisorer av olika nationaliteter, vilka tillsatts för förnybara treårsperioder av konventionsstaternas representanter.

Personer som förekommer eller har förekommit på listor över förlikningsmän eller skiljedomare eller som har mottagit ersättning av domstolen i enlighet med artikel 7 i detta protokoll får inte vara revisorer.

2. Revisorerna skall årligen genomföra revision. De skall särskilt kontrollera att bokföringen, uppgifterna om tillgångar och skulder samt räkenskaperna är korrekta. Räkenskaperna skall vara tillgängliga för årlig revision och granskning senast den 1 mars.

3. Revisorerna skall utföra den revision som de anser nödvändig för att intyga att

- (a) den årsredovisning som de erhållit är korrekt och i enlighet med domstolens bokföring och protokoll,
- (b) de ekonomiska transaktioner som tagits upp i årsredovisningen har genomförts i enlighet med de relevanta reglerna, budgetbestämmelserna och andra direktiv som kan vara tillämpliga, och att
- (c) deponerade eller kontanta medel har verifierats genom intyg som erhållits direkt från de ställen där medlen deponerats eller genom faktisk räkning.

4. Domstolens sekreterare skall ge revisorerna den hjälp och det stöd som de kan behöva för att kunna fullgöra sina åligganden.

shall, in particular, have free access to the book of account, records and documents which, in their opinion, are necessary for the audit.

5. Auditors shall annually draw up a report certifying the accounts and setting forth the comments warranted by the audit. They may, in this context, also make such observations as they deem necessary regarding the efficiency of financial procedures, the accounting system and the internal financial control.

6. The report shall be submitted to the representatives of the States parties to the Convention not later than four months after the end of the financial year to which the accounts refer. The report shall be transmitted to the Registrar beforehand, so that he will have at least 15 days in which to furnish such explanations and justifications as he may consider necessary.

7. In addition to the annual auditing, auditors will at any time have free access to check the books, the statement of assets and liabilities, and accounts.

8. On the basis of the audit report, the representatives of the States parties to the Convention shall signify their acceptance of the annual financial statement or take such other action as may be considered appropriate.

Article 11

Special Disbursement Account

1. A special disbursement account may be established by the States parties to the Convention aimed at lowering the procedural costs for the States parties to disputes submitted to the Court which have difficulties paying these costs. It will be funded by voluntary contributions from States parties to the Convention.

Revisorerna skall särskilt ha fri tillgång till de räkenskapsböcker, protokoll och handlingar som enligt deras åsikt är nödvändiga för revisionen.

5. Revisorerna skall årligen upprätta en rapport med attest av räkenskaperna och med de kommentarer som revisionen kan ge anledning till. I detta sammanhang får de också göra sådana anmärkningar som de anser vara nödvändiga vad gäller de finansiella förfarandenas effektivitet, bokföringssystemet samt den interna kontrollen av finanserna.

6. Rapporten skall underställas konventionsstaternas representanter senast fyra månader efter det budgetårs slut som räkenskaperna hänför sig till. Rapporten skall på förhand överlämnas till domstolens sekreterare, så att denne får minst 15 dagar på sig för att ge de förklaringar och kommentarer som han kan anse nödvändiga.

7. Utöver den årliga revisionen skall revisorerna alltid ha möjlighet att fritt kontrollera bokföringen, redovisningen av tillgångar och skulder samt räkenskaperna.

8. På grundval av revisionsberättelsen skall konventionsstaternas representanter lämna sitt godkännande av årsredovisningen eller vidta sådana andra åtgärder som kan anses lämpliga.

Artikel 11

Särskilt utgiftskonto

1. Ett särskilt utgiftskonto får upprättas av konventionsstaterna i syfte att sänka rättegångskostnaderna för de stater som är parter i tvister som hänskjuts till domstolen och som har svårigheter att betala dessa kostnader. Det skall finansieras genom frivilliga bidrag från konventionsstaterna.

2. A State party to a dispute submitted to the Court that wishes to receive funds from the special disbursement account shall file a request to the Registrar, with a detailed statement estimating procedural costs.

The Bureau of the Court shall examine the request and forward its recommendation to the representatives of the States parties to the Convention which shall decide whether to grant this request and to what extent.

After the case has been heard, the State having received funds from the special disbursement account shall address to the Registrar, for study by the Bureau, a detailed statement of procedural costs actually expended and shall proceed, if need be, with reimbursing the sums in excess of the actual costs.

Article 12

Decision Making

All decisions by the States parties to the Convention or their representatives under this Protocol shall be taken by consensus.

Article 13

Amendements

Amendements to this Protocol shall be adopted in accordance with the provisions of Article 35 of the Convention. The Bureau of the Court may address its opinion on the proposed amendements to the CSCE Secretariat for transmission to the CSCE participating States.

2. En stat som är part i en tvist, vilken hänskjuts till domstolen och som önskar erhålla medel från det särskilda utgiftskontot skall inge en ansökan till domstolens sekreterare tillsammans med en detaljerad redogörelse för de beräknade rättegångskostnaderna.

Domstolens presidium skall granska ansökan och lämna sin rekommendation till konventionsstaternas representanter, som skall besluta huruvida denna ansökan skall beviljas och i vilken utsträckning.

Efter det att tvisten har behandlats skall den stat som har erhållit medel från det särskilda utgiftskontot sända en detaljerad redovisning av de faktiska rättegångskostnaderna till domstolens sekreterare för granskning av presidiet och skall, vid behov, vidta åtgärder för att återbetala överstigande belopp.

Artikel 12

Beslutsfattande

Alla beslut av konventionsstaterna eller deras representanter enligt detta protokoll skall fattas med konsensus.

Artikel 13

Ändringar

Ändringar i detta protokoll skall antas i enlighet med bestämmelserna i artikel 35 i konventionen. Domstolens presidium får avge yttrande över de föreslagna ändringarna till ESK:s sekretariat för vidarebefordran till de stater som deltar i ESK.

This Protocol, established in the English, French, German, Italian, Russian and Spanish languages, all six language versions being equally authentic, having been adopted by the Committee of Senior officials at Prague, on 28 April 1993 in accordance with Article 13 of the Convention on Conciliation and Arbitration within the CSCE is deposited with the Government of Sweden.

Detta protokoll, som upprättats på engelska, franska, italienska, ryska, spanska och tyska språken, vilka alla sex språkversioner har lika giltighet, och som antagits av ämbetsmannakommittén i Prag den 28 april 1993 i enlighet med artikel 13 i Konventionen om förlikning och skiljedom inom ESK, är deponerat hos Sveriges regering.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgivits av Domstolsverket, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Göteborg, Nedrustnings- och folkrättsdelegationen, Överbefälhavaren, Försvarets forskningsanstalt, Militärhögskolan, Totalförsvarets folkrättsråd, Riksskatteverket, Skattemyndigheten i Stockholms län, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Svenska Röda korset samt Sveriges advokatsamfund.

Allmänt

Remissutfallet är överlag mycket positivt. Till de ställningstaganden i sak rörande ratifikation, avgivande av förklaringar m.m. som görs i promemorian ansluter sig remissinstanserna undantagslöst. Den kritik som förekommer inskränker sig till en punkt: förslaget till ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Ratifikation

Flertalet remissinstanser är uttalat positiva till promemorians förslag att Sverige skall ratificera konventionen. Inte någon går emot förslaget.

Avgivande av förklaringar

Samtliga som yttrar sig över frågan ansluter sig till promemorians slutsatser att Sverige bör avge förklaring enligt Stockholmskonventionens artikel 26.2 och enligt Bilaga 3-mekanismens sektion II, men att någon förklaring enligt Bilaga 3-mekanismens sektion XIV inte bör avges.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet anför att förklaringen enligt Stockholmskonventionens artikel 26.2 bör avges på fem år, varefter den förnyas om den inte sägs upp. Detta kan i viss mån sägas avvika från promemorians förslag om en tioårig förklaring som kräver uttalad förnyelse.

Avgivande av reservation

Två remissinstanser, juridiska fakulteterna vid Stockholms respektive Uppsala universitet, föreslår att Sverige skall överväga att avge särskild reservation enligt Stockholmskonventionens artikel 19.4 i samband med ratifikationen, för att säkerställa att den nya domstol som inrättas i och med Stockholmskonventionen inte skall påverka kompetensen hos andra viktiga internationella domstolar som Sverige anslutit sig till, exempelvis Europadomstolen i Strasbourg, Internationella domstolen i Haag och – i framtiden – EES-domstolen och eventuellt EG-domstolen.

Lagstifningen om immunitet och privilegier

Även om flertalet remissinstanser lämnat promemorians förslag utan erinran är en majoritet av dem som särskilt yttrat sig i frågan kritiska mot förslaget.

Kritiken gäller den text i promemorians lagförslag, avsedd att inflyta i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, där omfattningen av den immunitet och de privilegier som skall tillkomma dem som är knutna till domstolen avgränsas till att inte innefatta skattefrihet. Den kritiserade texten hänvisar endast till artikel 19 i Internationella domstolens stadga, och inte till artikel 32.8, där skattefriheten regleras.

Domstolsverket anför att promemorians tolkning inte framstår som helt övertygande, utan att bestämmelsen i Stockholmskonventionens artikel 6 borde anses hänvisa till samtliga de privilegier som den Internationella domstolens personal åtnjuter. Hovrätten för Övre Norrland anför likaledes att artikel 6 även måste anses innefatta skattebefrielse för berörda kategorier.

Även Kammarrätten i Göteborg är kritisk, främst mot att lagförslaget inte hänvisar till artikel 42.3 i Internationella domstolens stadga, där immunitet och privilegier för parternas ombud och juridiska biträden stadgas. Kammarrätten hänvisar vidare till FN-systemet, och till andra internationella organ, där skattefrihet normalt föreligger. För det fall man verkligen avser att utesluta ledamöternas och sekreterarens arvoden från skattefrihet föreslår Kammarrätten en annan formulering, som utöver promemorians förslag även hänvisar till artikel 42.3 i Internationella domstolens stadga. Kammarrätten har därutöver en språklig invändning mot formuleringen av den personkrets som omfattas av immuniteten och privilegierna.

Riksskatteverket anför att den aktuella formuleringen i promemorians lagförslag synes gå utöver vad som brukar anges i bilagans högerspalt, och att artikel 6 i Stockholmskonventionen inte uttryckligen hänvisar endast till artikel 19 i Internationella domstolens stadga. Riksskatteverket ser hellre att det svenska åtagandet om att medge immunitet och privilegier uppfylls genom ett tillägg i lagens (1976:661) huvudtext, genom en ny 2 b §, alltså genom transformation i stället för inkorporering. Väljs ändå inkorporering, och skall ett tillägg sålunda ske i bilagan till lagen (1976:661), förordar Riksskatteverket en annan formulering.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet anför att promemorians tolkning inte förefaller helt invändningsfri och att de argument som framförs i promemorian inte föranleder att personalen vid den domstol som Stockholmskonventionen stadgar skall ges ett sämre immunitetsskydd än Internationella domstolens personal. Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet går längst i sin kritik, när man anför att promemorians lagförslag inte fullt ut omsätter åtagandet i konventionen, och att promemorians tolkning "inte endast framstår som felaktig utan även som futtig i ljuset av de motiv, som uppburit konventionens tillkomst och de som anförts beträffande domstolens finansiering".

Skattemyndigheten i Stockholms län delar promemorians uppfattning; med den utformning som föreslås bör det framgå att principiell skattefrihet inte är avsedd. Sveriges advokatsamfund anför att man inte har någon erinran mot promemorians förslag till lagstiftning. Övriga remissinstanser berör inte frågan.

Med stjärna försedda stater har undertecknat Stockholmskonventionen.
Hittills har endast Frankrike ratificerat konventionen.

Albanien*
Armenien*
Azerbajdzjan
Belgien*
Bosnien-Hercegovina*
Bulgarien*¹
Canada*
Cypern*
Danmark*
Estland
Finland*
Frankrike*
Förenta staterna
Georgien
Grekland*
Heliga stolen/Vatikanstaten
Irland
Island
Italien*
Jugoslavien²
Kazachstan
Kirgistan
Kroatien*
Lettland*
Liechtenstein*
Litauen
Luxemburg*
Malta*
Moldavien*
Monaco*
Nederländerna
Norge*
Polen*
Portugal*
Rumänien*
Ryska federationen*
San Marino*
Schweiz*
Slovakiska republiken*
Slovenien*
Spanien
Storbritannien

¹ Bulgarien avgav vid undertecknandet en särskild deklaration.

² "Rest-Jugoslavien"; suspenderade från ESK:s arbete.

Sverige*
Tadzjikistan
Tjeckiska republiken
Turkiet
Turkmenistan
Tyskland*
Ukraina*
Ungern*
Uzbekistan
Vitryssland
Österrike*

Prop. 1993/94:23
Bilaga 4

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Svensson

Regeringen beslutar proposition 1993/94:23 Sveriges tillträde till konventionen om förlikning och skiljedom inom Europeiska säkerhetskonferensen (ESK) m.m.